

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

**TÜRKİYE'DE YAPILMIŞ ACİL TIP UZMANLIK
TEZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BİLİMSEL
LİTERATÜRE KATKILARI**

DR. MUSTAFA KÖKSAL

UZMANLIK TEZİ

KIRIKKALE

2016

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

**TÜRKİYE'DE YAPILMIŞ ACİL TIP UZMANLIK
TEZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BİLİMSEL
LİTERATÜRE KATKILARI**

DR. MUSTAFA KÖKSAL

UZMANLIK TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Yrd. Doç. Dr. OĞUZ EROĞLU

KIRIKKALE

2016

**KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ**

ACİL TIP ANABİLİM DALI

Acil Tıp Anabilim Dalı uzmanlık programı çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma, aşağıdaki jüri tarafından **UZMANLIK TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: .../.../2016

İmza
Prof. Dr. Figen COŞKUN
Kırıkkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Acil Tıp AD
Jüri Başkanı

İmza
Prof. Dr. Nurullah GÜNAY
Erciyes Üniversitesi,
Tıp Fakültesi
Acil Tıp AD
Üye

İmza
Yrd. Doç. Dr. Oğuz EROĞLU
Kırıkkale Üniversitesi,
Tıp Fakültesi
Acil Tıp AD
Üye

TEŞEKKÜR

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakóltesi Acil Tıp Anabilim Dalındaki Acil Tıp Uzmanlık Eđitimim sürecinde bilgi, fikir ve tecrübelerinden faydalandığım Sayın Prof.Dr. Figen COŞKUN ve Prof.Dr. Turgut DENİZ'e, tez konusunun belirlenmesinden yazılmasına kadar desteğini esirgemeyensaygıdeğerhocam ve tez danıőmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Oğuz EROğLU'na,

Acil Tıp Anabilim Dalında birlikte çalıőmıő olduğum araştırma görevlisi arkadaşlarım, hemşire ve diğer klinik çalıőanlarına,

Eğitimim süresince maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, eőim Hande Meryem KÖKSAL'a, yıllar sonra belki bu tezi okuyacak kızlarım Meryem ve Zeynep KÖKSAL'a,

Teőekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla...

Dr. Mustafa KÖKSAL

ÖZET

Köksal M, Türkiye’de yapılmış acil tıp uzmanlık tezlerinin değerlendirilmesi ve bilimsel literatüre katkıları, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Tıp Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi, Kırıkkale, 2016.

Giriş ve Amaç: Ülkemizde toplam Acil Tıp Uzmanlık (ATU) eğitimi 86 Ana Bilim Dalı ve Klinikte verilmektedir. Verilerin değerlendirildiği Ocak 2015 tarihine kadar 1144 hekim ATU olmuştur. Türkiye’de yapılan ATU tezlerinin genel karakteristikleri, demografik özellikleri, yayınlanma durumları ve ilişkili etkenler analiz edilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezinden ve Eğitim Araştırma Hastanesi (EAH) arşivinden elde edilen, 2015 Ocak ayına kadar yapılmış acil tıp uzmanlık tezlerinin başlıkları, özeti ve içeriği incelendi. Tezlerin yayınlanma durumu, tez yazarının ve/veya tezin ismiyle Google Akademik, TR Dizin, PubMed, Web of Science’de arama yapılarak tespit edildi. Tezlerin konu başlıkları, araştırma yöntemleri, danışman öğretim görevlileri, seçilen hasta ve/veya hastalık grupları, yayınlanma durumu ve bilimsel literatüre katkıları değerlendirildi. Elde edilen veriler SPSS for Windows 21.0 istatistik programı ve Microsoft Office Excel 2007 programı kullanılarak analiz edildi.

Bulgular: Çalışma kapsamındaki 782 ATU tezinin %85’i Devlet Üniversitelerinde, %10.7’si EAH’de, %3.3’ü Gülhane Askeri Tıp Akademisinde (GATA), %1’i Özel Üniversitelerde yapılmıştı. Tezlerin %44’üne doçent, %35’ine yardımcı doçent, %17’sine profesörler danışmanlık etmişti. Tez danışmanlarının %75’i ATU iken, %25’i diğer uzmanlık alanlarında görevliydi. Konusuna göre tez dağılımı incelendiğinde ilk sırada Kardiyovasküler Sistem Acilleri (%14.2) ve ikinci sırada Travma (%13.2) yer almaktaydı. Yapılan tezlerin %76’sı prospektif, %24’ü retrospektif olarak planlanmış; %50’sinde gözlemsel, %28’inde metodolojik, %22’sinde deneysel araştırma yöntemi kullanılmıştı. Üniversite, EAH ve GATA tezleri karşılaştırıldığında prospektif ile retrospektif tez çalışmalarının sayısı arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmamış ($p=0.23$); EAH’de daha çok gözlemsel, GATA’da ise daha çok deneysel araştırma yöntemleri kullanılmıştı ($p<0.05$).

İncelenen tezlerin %37'si makale olarak yayınlanmış, tüm tezlerin %18'i, makale olarak yayınlananların ise %48.6'sı SCI'de dizinlenmişti. Yayınlanmış tezlerin %98'i Google Akademik'te dizinlenmişti. Üniversite, EAH ve GATA'da yapılmış tezlerin yayınlanma oranları arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmış olup, en çok üniversitelerde (%38.8) yapılan tezler yayın haline getirilmişti. Ancak SCI'de dizinlenme oranına bakıldığında, en çok GATA'da (%86) yapılan tezlerin SCI dergilerde dizinlendiği saptanmıştır ($p<0.05$). Profesör ve yardımcı doçentlerin danışmanlık yaptığı tezlerin (sırasıyla %42;%40) daha fazla yayın olduğu tespit edildi ($p=0.745$). ATU'nun danışmanlığını yürüttüğü tezlerde yayınlanma oranı %32.9 iken, ATU dışındaki bilim dallarındaki uzmanların danışmanlığını yürüttüğü tezlerde yayınlanma oranı %47.4'dü ($p<0.05$). Prospektif planlanan tezlerin genel yayınlanma oranları (%38.9) ve SCI dergilerde yayınlanma oranları (%52.2) yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç: Prospektif planlanan, iyi dizayn edilmiş, profesör danışmanlığında, üniversitelerde yürütülen çalışmaların yayınlanma oranının daha yüksek olduğu saptandı. ATU tezlerinin yayınlandığı dergiler incelendiğinde genel yayınlanma oranının en yüksek olduğu ilk iki dergi TJEM ve JAEM iken, SCI dergilerde yayınlanma oranı en yüksek iki dergi ise TJTES ve AJEM'di. Genel ve SCI dergilerde yayınlanma oranı, Türkiye ortalamasına göre yüksek olup, uluslararası literatüre bakıldığında başarılı kabul edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Acil Tıp, Tez, Bilimsel Yayın, Bilimsel İndeksler

ABSTRACT

Koksal M, An evaluation of emergency medicine specialty theses in Turkey and their contribution to the scientific literature, University of KIRIKKALE, Faculty of Medicine, Department of Emergency Medicine, Master's Thesis, Kirikkale, 2016.

Introduction and Aim: In our country, Emergency Medicine Specialist training is provided in total 86 departments and clinics. Since January 2015, 1144 physicians have been emergency medicine specialists. The purpose of this study was to analyze general characteristics, demographics, publication status and associated factors of emergency medicine specialty theses made in Turkey.

Materials and Methods: We examined emergency medicine theses' title, summary and contents obtained from Higher Education Council of the National Thesis Center and six Training and Research Hospitals archives that were made until January 2015. Publication status was determined by searching for the author and/or thesis title on Google Scholar, TR Dizin, PubMed, and Web of Science. Topics, research methods, faculty advisors, selected patient - disease groups, publication status and contributions to scientific literature of theses were assessed. The data obtained were analyzed on SPSS for Windows 21.0 and Microsoft Office Excel 2007 software.

Results: Eighty-five percent of the 782 emergency medicine specialty theses that received in the study were prepared at State Universities, 10.7% at Training and Research Hospitals, 3.3% at the Gulhane Military Medicine Academy (GATA) and 1% at Private Universities. Associate professors acted as advisors in 44% of theses, assistant professors in 35% and full professor doctors in 17%. Seventy-five percent of advisors were emergency medicine specialists and 25% were working in other areas of specialization. The most common subject matter was Cardiovascular System Emergencies" (14.2%) followed by Trauma (13.2%). Seventy-six percent of the theses were planned prospectively and 24% retrospectively. Fifty percent represented observational, 28% methodological and 22% experimental research. No difference was determined between numbers of prospective and retrospective studies performed in Universities, Training and Research Hospitals and GATA ($p=0.23$). Observational

methods were more commonly employed in Training and Research Hospitals and experimental research methods in GATA ($p<0.05$). Thirty-seven percent of the theses examined were subsequently published as papers, and 18% of these were indexed in SCI journals (48.6% of those published). Ninety-eight percent of published theses were indexed on Google Scholar. A statistically significant difference was determined between publication rates of theses performed at Universities, Training and Research Hospitals and GATA, with those from universities attracting the highest level of publication (38.8%). In terms of publication in SCI journals, theses prepared at GATA (86%) attracted the highest level of publication in SCI journals, and this was also statistically significant. Theses performed with professors and assistant professors as advisors had higher rates of publication (42% and 40%, respectively). The publication rate among theses written with emergency medicine specialists as advisors was 32.9%, compared to 47.4% for those written with specialists from other branches as advisors ($p<0.05$). The publication rate for prospectively planned theses was 38.9%, of which 52% were published in SCI journals. These rates were statistically significant compared to those for retrospectively planned theses ($p<0.05$).

Conclusion: The theses was found to be higher the rate of publication that planned prospective, well-designed, prepared with professor advisers at universities. When analyzed that theses of ATU are published in which journals, the highest general publication status of first two journals were TJEM and JAEM whileamong SCI-expanded journals were TJTES ve AJEM. The level of publication of theses in general and/or SCI journals is higher than the mean level for Turkey, and comparable to the international average.

Key words: Turkey; Emergency Medicine; Thesis; Scientific Publication; Scientific Indexes

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMA VE SİMGELER	x
ŞEKİLLER	xi
TABLolar	xii
GİRİŞ VE AMAÇ	1
GENEL BİLGİLER	3
2.1. ACİL TIP	3
2.2. ACİL TIP TARİHİ	3
2.3. TÜRKİYE'DE ACİL TIP UZMANLIĞI	3
2.3.1. Acil Tıp Uzmanlığının Kronolojik Tarihçesi	4
2.4. ACİL TIP EĞİTİMİ	5
2.5. TEZ HAZIRLAMA	7
2.6. ARAŞTIRMA	7
2.7. VERİ TABANLARI	8
2.7.1. PUB MED	9
2.7.1.1. INDEX MEDICUS	10
2.7.1.2. MEDLINE	11
2.7.2. GOOGLE AKADEMİK (GOOGLE SCHOLAR)	11
2.7.3. WEB OF SCIENCE	12
2.7.3.1. Institute for Scientific Information (ISI)'nın Tarihsel Gelişimi	13
2.7.3.2. Institute for Scientific Information (ISI)'nın Dergi Seçim Kriterleri	13
2.7.3.3. Impact Factor	14
2.7.3.4. Bir Derginin Impact Factor Değerinin Hesaplanması	14
2.7.4. TR DİZİN	14

2.7.4.1.	TÜRK TIP DİZİNİ	15
2.7.4.2.	TÜBİTAK Destekli Projeler Veri tabanı	15
2.8.	ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	16
2.8.1.	Gözlemsel Araştırmalar	17
2.8.1.1.	Tanımlayıcı Araştırmalar	17
2.8.1.2.	Analitik Araştırmalar	17
2.8.1.2.1.	Vaka Kontrol Araştırmaları	18
2.8.1.2.2.	Kohort Araştırmalar	18
2.8.1.2.3.	Kesitsel Araştırmalar	18
2.8.1.3.	Deneysel Araştırmalar	19
2.8.1.3.1.	Klinik Araştırmalar	19
2.8.1.3.2.	Topluma Müdahale Çalışmaları	20
2.8.1.4.	Metodolojik Araştırmalar	20
	GEREÇ ve YÖNTEM	22
	BULGULAR	24
4.1.	TEZ YAPILAN KURUMLAR	24
4.2.	TEZ DANIŞMANI ÖZELLİKLERİ	25
4.3.	TEZ SAYFA SAYISI	28
4.4.	TEZLERİN YAPILDIĞI YILA GÖRE DAĞILIMI	28
4.5.	TEZLERİN KONU DAĞILIMI	28
4.6.	TEZ ÖRNEKLEM GRUBUNUN ÖZELLİKLERİ	29
4.7.	TEZLERİN ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	31
4.8.	TEZLERİN YAYINLANMA DURUMU	32
4.9.	YAYINLANMIŞ TEZLERİN WEB of SCIENCE (SCI)'de DİZİNLENME DURUMU	41
4.10.	TEZ MAKALELERİNİN ALDIĞI ATIF SAYISI	41
4.11.	TEZLERİN YAPIM VE YAYIN TARİHİ	42
	TARTIŞMA	43
	SONUÇ	56
	SINIRLILIKLAR	57
	KAYNAKLAR	58

KISALTMA VE SİMGELER

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ATU	: Acil Tıp Uzmanlığı
AJEM	: American Journal of Emergency Medicine
BMJ	: British Medical Journal
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi
EAH	: Eğitim Araştırma Hastanesi
EJEM	: European Journal of Emergency Medicine
GATA	: Gülhane Askeri Tıp Akademisi
IF	: Impact Factor
ISI	: Institute for Scientific Information
JAEM	: Journal of Academic Emergency Medicine
KTÜ	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
KVS	: Kardiyovasküler Sistem
MEDLINE	: Medical Literature Analysis and Retrieval System
MeSH	: Medical Subject Headings
NLM	: United States National Library of Medicine
SCI	: ScienceCitation Index
SCI-E	: Science Citation Index Expanded
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TUKMOS	: Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standart Belirleme Sistemi
TUS	: Tıpta Uzmanlık Sınavı
TJEM	: Turkish Journal of Emergency Medicine
TJTES	: Turkish Journal of Trauma and Emergency Surgery
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UETS	: Uzmanlık Eğitimi Takip Sistemi
ULAKBİM	: Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
USG	: Ultrasonografi
WOS	: Web of Science
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

ŞEKİLLER

Şekil 1.	PubMed ana sayfasından kesit	9
Şekil 2.	PubMed içinde ayrıntılı arama sayfasından kesit	10
Şekil 3.	Google Akademik ana sayfasından kesit	12
Şekil 4.	Web of Science arama sayfasından kesit	13
Şekil 5.	ULAKBİM, veri tabanı seçim sayfasından kesit	16
Şekil 6.	Üniversiteler ve GATA'daki tez sayısı dağılımı	25
Şekil 7.	Tez danışmanı öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımı	26
Şekil 8.	Tez danışmanı öğretim üyelerinin uzmanlık dalına göre dağılımı	27
Şekil 9.	ATU ve diğer dal uzmanlarının danışmanlık yaptığı tez sayılarının yıllara göre dağılımı	27
Şekil 10.	Tez sayısının yıllara göre dağılımı	28
Şekil 11.	Tezlerin konu başlıklarına göre dağılımı	29
Şekil 12.	Tezlerin örneklem grubu özelliklerine göre dağılımı	30
Şekil 13.	Tezlerin yayınlanma durumunun yıllara göre dağılımı	36
Şekil 14.	Tezlerin yapım yılı ile yayınlanma süresi arasındaki ilişki	42

TABLULAR

Tablo 1.	Yaş gruplarına göre tez konu başlıklarının dağılımı	31
Tablo 2.	Tez yapılan kurumlara göre çalışma zaman planının dağılımı	31
Tablo 3.	Araştırma yöntemi seçiminin kurumlara göre dağılımı	32
Tablo 4.	Yapılan tezlerin veri tabanlarında dizinlenme oranları	32
Tablo 5.	Tezin yapıldığı kurum ile yayınlanma durumu ilişkisi	33
Tablo 6.	Tez yapılan kurumların, tezlerin yayınlanma durumuna göre sıralaması	34
Tablo 7.	Tez danışmanı unvanı ile yayınlanma durumunun ilişkisi	35
Tablo 8.	Tez danışmanlarının uzmanlık alanı ile yayınlanma durumunun ilişkisi	35
Tablo 9.	Akademik unvan ve uzmanlık alanı ile yayınlanma durumunun ilişkisi	36
Tablo 10.	Tez danışmanı uzmanlık alanı ile tezin yayınlanma durumunun yıllara göre karşılaştırılması	37
Tablo 11.	Tez konularına göre tezlerin yayınlanma oranları	38
Tablo 12.	Örnekleme oluşturan popülasyonun kimliği ile yayınlanma durumu ilişkisi	39
Tablo 13.	Çalışma zaman planı ile yayınlanma durumunun ilişkisi	39
Tablo 14.	Çalışma zaman planı ile SCI’de yer alan dergilerde yayınlanma durumunun karşılaştırılması	40
Tablo 15.	Tezlerin yayınlandığı ilk 10 derginin listesi	40
Tablo 16.	Tezlerin kurumlara göre SCI’de dizinlenen dergilerde yayınlanma durumu	41
Tablo 17.	SCI’de dizinlenen dergilerde yayınlanmış tezlerin yapıldığı yıl ile aldığı atıf sayısının karşılaştırılması	42
Tablo 18.	Tıp alanında yapılmış tezlerin genel değerlendirme sonuçları	53

GİRİŞ VE AMAÇ

Bugün bilinen Acil Tıp Uzmanlığı (ATU) anlayışının temelleri ilk olarak 1960'lı yıllarda atılmıştır. ATU ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde ayrı bir uzmanlık alanı olarak ortaya çıkmış ve ilk Acil Tıp Anabilim Dalı 1970 yılında Cincinnati Üniversitesinde kurulmuştur. Türkiye'deki gelişimi ise 1990 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde (DEÜ) ABD'li Acil Tıp Uzmanı Dr. John Fowler'ın katkıları ile başlamış olup; 30 Nisan 1993 tarihinde "İlk ve Acil Yardım" adıyla ilk Anabilim Dalı kurulmuştur (1). Bu tarihten sonra ülkemizin çeşitli yerlerinde de ATU yetiştirilmeye başlamış ve yıllar içinde yeni uzmanlar mezun edilmiştir.

Uzmanlık adayı olan araştırma görevlilerinin mezun olabilmeleri için, uzmanlık eğitimini gördükleri dala ait bir konu üzerinde tez hazırlamaları zorunludur (2). Tez hazırlama süreci, araştırma görevlisine sadece bilimsel üretim yapma becerisini sağlamakla kalmaz; aynı zamanda bir klinisyen olarak yeni bilimsel gelişmeleri izlemesini, makale okuma alışkanlığı kazanmasını, okuduğu sonuç ve bulguları doğru şekilde değerlendirme yeteneği kazanmasını da sağlar. Bu sebeple tez hazırlama süreci, teorik ve pratik açıdan önemli bir eğitim fırsatıdır (3).

Araştırma görevlisinin tezi özgün olmalı ve bilimsel literatürde yer alabilecek özellikleri taşımalıdır. Tezin yayınlanmaması halinde harcanılan emeğin bilimsel anlamda hedefe ulaşmadığı düşünülebilir. Ancak günümüz bilim dünyasında bilimsel çalışmaların sadece yayınlanması yeterli değildir. Aynı zamanda çalışmaların özgün, kaliteli ve bilimsel nitelik taşıması gerektiği, uluslararası dergilerde yayınlanmasının yanı sıra, aldığı atıf sayısı ile birlikte değerlendirildiği de unutulmamalıdır.

Tez yazma süreci araştırma görevlisine bir öğretim üyesi ile birebir çalışabilme olanağı sağlar. Bu süreç sırasında öğretim üyesi, araştırma görevlisine bilimsel bir çalışmanın kuramsal ön hazırlığı, çalışma dizaynının oluşturulması, çalışmanın projelendirilmesi, uygulanması, çalışma için veri toplanması ve verilerin değerlendirilmesi konularında tüm tecrübesini aktarabilme imkanı bulur. Ancak tez yapımı ve yazımı, günümüzde tüm bu fırsatların kullanıldığı ve eğitimin alındığı bir

süreç olmanın dışına çıkmış; sadece uzmanlık sınavına girebilmenin anahtarı olarak görülmüş, zevkli bir bilimsel çalışma değil, bir zorunluluk, bir dayatma olarak algılanmaya başlanmıştır (4).

ATU; Dahili ve Cerrahi bilimlerin her ikisiyle de ilişkili olup dermatolojik acillerden kardiyopulmonerresüsitasyona, kas iskelet sistemi hastalıklarından travmaya, nöropsikiyatrik bozukluklardan toksikolojiye kadar birçok hasta ve hastalıkla ilgilenmektedir. ATU tüm bu konular ile yakından ilgilenip yenilikleri takip ettiği gibi, yine aynı konularla ilgili bilimsel çalışma ve araştırmalar yapmaktadır. Bu nedenle ATU'nın hazırlayacağı tezlere, ATU'nın yanı sıra diğer bölüm uzmanları da danışmanlık etmektedir.

Çalışmamızda Türkiye'deki ATU tezlerinin, demografik özelliklerini, konu başlıklarını, araştırma yöntemlerini, tez danışmanlarının özelliklerini, seçilen hasta ve/veya hastalık gruplarını, yazılan uzmanlık tezlerinin ulusal ve/veya uluslararası bilimsel literatüre olan katkısını incelemeyi amaçladık.

GENEL BİLGİLER

2.1. ACİL TIP

Acil Tıp, insan sağlığının hayati derecede etkilendiği durumlarda; bu durumdan en hızlı şekilde normale dönmesi için yapılan tüm uygulamaları kapsayan acil sağlık hizmetidir. Acil tıp hizmetleri hastanelerin acil servislerinde ve/veya mobil ekipler vasıtasıyla hastane dışında verilir (5).

2.2. ACİL TIP TARİHİ

Bugün bilinen acil tıp anlayışının temelleri ilk olarak 1960'lı yıllarda atılmıştır. 1966'da Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi'nin yayınladığı “*Kazalarda Ölüm ve Sakatlıklar: Modern Toplumun İhmal Edilmiş Hastalığı*” yazısı çok ses getirmiş ve bu yazıda Vietnam'da yaralanan bir askerin, New York'ta vurulan bir sivilden daha çok yaşam şansı olduğundan bahsedilmiştir. Bu yazıyı takiben acil tıp hizmetleri yeniden ele alınmış ve ilk olarak “*Otoyol güvenliği*” yasası çıkarılmıştır. 1970 yılında ise Cincinnati Üniversitesinde Acil Tıp Anabilim Dalı kurulmuş ve ilk ATU'ları yetiştirilmeye başlanmıştır (5).

2.3. TÜRKİYE'DE ACİL TIP UZMANLIĞI

Türkiye'de ATU'nun gelişimi, gerçek anlamda 1990 yılında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nin (DEÜ) daveti ile Türkiye'ye gelen ve kendisi de bir ATU olan Dr. John Fowler'ın DEÜ Hastanesi Acil Servisi'nde çalışmaya başlaması ile olmuştur. Dr. John Fowler ve DEÜ rektörü Prof. Dr. Namık Çevik'in etkin çabaları sonucu “30.04.1993 tarih ve 21567 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 93/4270 numaralı karar sayısı” ile Türkiye'nin ilk “**İlk ve Acil Yardım**” Anabilim Dalı kurulmuştur (1). Kuruluşunda 3 yıllık bir anabilim dalı olarak tanımlanan “İlk ve Acil Yardım Uzmanlığı”, 24 ay ana dal, 18 ay rotasyon şeklinde planlanmıştır. Takip eden dönemde Fırat Üniversitesinin de katılımıyla 1994 yılında ilk Acil Tıp asistanlarının alınması ve eğitimi başlamıştır. Ülkemizde 2015 yılı itibariyle 42 Üniversite, 27 Eğitim ve Araştırma Hastanesi (EAH), 8 EAH ile Afiliye Üniversite, 7

Özel Hastane ile Afiliye Vakıf Üniversitesi ve 2 EAH ile Afiliye Vakıf Üniversitesi olmak üzere toplam 86 anabilim dalı ve klinikte ATU eğitimi verilmektedir (5).

2.3.1. Acil Tıp Uzmanlığının Kronolojik Tarihçesi

1993: Dr. Yıldırım Aktuna'nın Sağlık Bakanı olduğu Süleyman Demirel Başbakanlığındaki Bakanlar Kurulu'nun 12.04.1993 tarihli kararı, 30.04.1993 tarih ve 21567 sayılı Resmi Gazete'de 93/4270 karar sayısı ile yayınlanarak "İlk ve Acil Yardım" yeni bir uzmanlık dalı olmuş ve uzmanlık süresi 3 yıl olarak belirlenmiştir.

1994: Nisan 1994 Tıpta Uzmanlık Sınavında (TUS) DEÜ 4, Fırat Üniversitesi 2 asistan kadrosu ilan etti; DEÜ'ne 2, Fırat Üniversitesi'ne 1 asistan başladı.

1995: 25.05.1995 tarihinde Türkiye Acil Tıp Derneği kuruldu.

1998: 30.04.1998 tarihinde Türkiye'deki ilk "İlk ve Acil Yardım" uzmanı mezun oldu.

2002: 19.06.2002'de Resmi Gazete'de yayınlanan Tıpta uzmanlık Tüzüğü ile uzmanlık ana dalının adı "Acil Tıp" olarak değiştirildi. Avrupa, ABD ve diğer ülkelerde denklik problemleri yaşanmaması gerekçesiyle eğitim süresi 5 yıla çıkarılırken ülkemizdeki Acil Tıp Anabilim Dalı sayısı 17'ye yükseldi.

2003: Beş yıl süreli ihtisas için ilk asistan alımı, 2003 Nisan TUS ile yapıldı.

2006: 2006 Nisan TUS'unda bir seferde en yüksek kadro sayısı (18), EAH için ise toplam 200 Acil Tıp asistanlığı kadrosu ilan edildi. Acil Tıp Anabilim Dalı sayısı ise 27'ye ulaştı.

2009: 18.07.2009 tarih ve 27292 sayılı Resmi Gazete'de Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği yayınlandı. Oluşturulan Tıpta Uzmanlık Kurulu ile rotasyon süresi 13 aya indirildi. Bu tarihte Tıp Fakültelerindeki Acil Tıp Anabilim Dalı sayısı 45'e, EAH'deki Acil Tıp Kliniği sayısı ise 28'e ulaştı.

2011: 26.04.2011 tarih ve 27916 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan kanun ile ATU eğitim süresi 4 yıl oldu. 05.05.2011 tarihinde EAH'inden ilk ATU mezun oldu (6).

2015: Ülkemizde toplam 86 anabilim dalı ve klinik ile ATU eğitimi verilmektedir. 1998'den Ocak 2015 tarihine kadar 1144 hekim ATU olmuştur (7). 2015 yılı itibariyle Acil Tıp Anabilim Dallarında 31 Profesör, 63 Doçent, 113 Yardımcı Doçent, 6 Uzman ve 562 Araştırma Görevlisi doktor görev yapmaktadır (8).

2.4. ACİL TIP EĞİTİMİ

Tıpta ve Diş hekimliğinde uzmanlık eğitimi yönetmeliği, Uzmanlık eğitiminin takibi ve değerlendirilmesi bölümü, 17. Maddesinde uzmanlık eğitimi konusunu şu şekilde açıklamıştır:

1. Eğitim kurumları, program yöneticisi koordinasyonunda yeni başlayan uzmanlık öğrencisine, kuruma adaptasyon için kurumu tanıtıcı bilgiler verir, kanuni sorumlulukları, mesleki gelişimi, iletişim ve deontoloji ile ilgili uyum programları düzenler.
2. Uzmanlık eğitiminin takibi ve değerlendirilmesi Bakanlık tarafından elektronik ağ ortamı kullanılarak kurulan Uzmanlık Eğitimi Takip Sistemi (UETS) çerçevesinde yapılır. UETS aşağıdaki unsurlardan oluşur:
 - a) Çekirdek eğitim müfredatı: Uzmanlık eğitimi ihtiyaçlarının değerlendirme sonuçlarına dayanır. Belirlenen ihtiyaçları karşılayacak amaç ve hedefler ile bunları gerçekleştirecek asgari bilgi, beceri ve tutum kazandırmaya yönelik eğitim etkinliklerini içerir. Kurul tarafından hazırlanır ya da hazırlattırılır ve ihtiyaç duyulduğunda güncellenerek UETS'de ilan edilir.
 - b) Genişletilmiş eğitim müfredatı: Programlar tarafından çekirdek eğitim müfredatını da kapsayacak şekilde hazırlanır, yıllık olarak güncellenir, kurula bildirilir ve UETS'de ilan edilir.
 - c) Uzmanlık eğitimi karnesi: Program, eğitime başlayan her uzmanlık öğrencisi için UETS içinde genişletilmiş eğitim müfredatına uygun bir karne oluşturur. Karne içeriğindeki eğitim ve uygulamaların çekirdek eğitim müfredatına ait olan kısmının uzmanlık eğitimi süresi içerisinde tamamlanması zorunludur. Bu karneye uzmanlık öğrencisinin eğitim sürecinde ulaştığı yetkinlik düzeyleri eğiticiler tarafından işlenir. Eğitim karnesi program yöneticisi tarafından altı ayda bir kontrol edilir; mevcut eksiklikler uzmanlık süresi

içinde tamamlattırılır. Uzmanlık eğitimini tamamlayanlara kurum tarafından eğitim karnesinin onaylı bir örneği verilir. Karneler UETS içinde uzmanlık eğitimini tamamlayanlara ayrılan arşiv kısmında saklanmaya devam edilir.

- d) Program yöneticisi kanaati: Program yöneticisi altı aylık dönemler halinde uzmanlık öğrencisinin göreve bağlılık, çalışma, araştırma ve yönetme yeteneği ile meslek ahlakı hakkındaki görüş ve kanaatini UETS'ye kaydeder ve kurum yöneticisi tarafından onaylanır. Uzmanlık eğitiminin altı aylık değerlendirme döneminin birden fazla program yöneticisi yanında geçmesi halinde, bu kaydı yanında en fazla süre geçirilen programın yöneticisi yapar. Bu değerlendirme sonucunda olumsuz görüş ve kanaat notu alanlar kurum yöneticisi tarafından yazılı olarak uyarılır. Üst üste iki kez olumsuz kanaat notu alan uzmanlık öğrencisinin bu durumu kurula bildirilir.
- e) Tez çalışmasının takibi: Tez çalışması, tez danışmanı tarafından üç ayda bir değerlendirilir ve UETS'de ilgili kısma işlenir.
- f) Uzmanlık öğrencisi kanaati: Uzmanlık öğrencileri verilen eğitimi ve eğiticileri yıllık olarak nitelik ve nicelik açısından değerlendirir ve UETS'ye kaydeder. Bu değerlendirme, eğitimin niteliğini ve eğiticilerin bilgi, beceri ve davranışlarını kapsar. Kurum yöneticileri, bu değerlendirmelerin akademik kurulda görüşülmesini sağlar.
- g) Uzmanlık eğitimi süre takibi: Uzmanlık eğitiminden sayılmayan sürelerin takip edilebilmesi amacıyla kurum yöneticisi uzmanlık öğrencisinin bu sürelerinin UETS'deki ilgili alana işlenmesini sağlar.
- h) Denetim formu: Kurum ve programların denetiminde kullanılan formlar Kurul tarafından hazırlanır ve uzmanlık eğitimi takip sistemi içinde ayrılmış yerde yayımlanır.
- i) Uzmanlık eğitimi yeterlilik sistemi: Eğitim yeterliliği ve kapasitesinin hesaplanabilmesi için her kurum programlarının eğitici ve portföy ile ilgili bilgilerinin girilmesini ve her program için uzmanlık öğrencisi kontenjan talebinin oluşturulmasını sağlar (2).

Bu bağlamda Türkiye'de Acil Tıp eğitimi TUKMOS tarafından Acil Tıp alanında oluşturulmuş standartlar çerçevesinde verilmek zorundadır. Bu ölçütlere uygunluk, 2016 yılından itibaren denetlenmeye başlanacak olup, klinikler kendi

eğitim programlarını buna göre düzenlemek ve ülke çapında bir standarda uyum sağlamak durumundadırlar. TUKMOS'un belirlediği klinikler tarafından verilen eğitimler dışında Acil Tıp derneklerinin son derece kapsamlı ve yaygın bir eğitim programını bulunmaktadır (9).

Tıpta ve Diş Hekimliğinde uzmanlık eğitimi yönetmeliği, Uzmanlık ana ve yan dalları ile eğitim süreleri ve rotasyonlar bölümü, 18. Maddesinde belirtildiği üzere ATU eğitim süresi 4 yıldır (2).

2.5. TEZ HAZIRLAMA

Tıpta ve Diş Hekimliğinde uzmanlık eğitimi yönetmeliğinin 19. Maddesinde belirtildiği üzere; Uzmanlık öğrencisinin ana dalda uzmanlık eğitimi bitirme sınavına girebilmesi için tez hazırlaması zorunludur. Uzmanlık eğitimi süresinin ilk yarısı içinde uzmanlık öğrencisine bir tez konusu ve tez danışmanı belirlenir. Tez, en geç uzmanlık eğitimi süresinin bitiminden üç ay öncesinde asıl üyelerinden en az biri kurum dışından belirlenen ve en az üç asıl iki yedek üyeden oluşan jüriye sunulmak üzere program yöneticisine teslim edilir (2).

Tez hazırlama süreci, kişiye bilimsel üretim yapabilme becerisi kazandırır, uzmanlık eğitimi almakta olan araştırma görevlilerinin araştırma yürütme ve yorumlama açısından becerilerini geliştirebilmeleri için önemli bir fırsat oluşturur. Ayrıca bu süreç, araştırma görevlilerine sadece bilimsel araştırma yapma açısından değil, klinisyen olarak yeni bilimsel gelişmeleri izleyebilmeleri açısından makale okuma ve bulgularını değerlendirme yeteneği kazandırır. Tez hazırlama bu nedenlerle teorik ve pratik açıdan önemli bir eğitim fırsatıdır (3).

2.6. ARAşTIRMA

Bir hekimi araştırma yapmaya yönlendiren en önemli dürtü, deneysel veya klinik bir çalışma yaparak elde ettiği sonuçlarla yeni bir tıbbi uygulama başlatma veya mevcut bir uygulamayı değeristirip geliştirme arzusudur (10). Tüm tıbbi araştırmalar, araştırma tipinden bağımsız olarak sonuçlarının yinelenebilir ve güvenilir olması için birçok aşamadan geçmelidir (11).

Araştırma yapıp makale yazmak ve bunu yayınlamak isteyen hekimler, belli bir bilgi birikimine sahip olmalı, günümüzde bilgiye ulaşmak için kullanılan dijital kütüphaneleri ve veri tabanlarını iyi bilmelidir. Yapılacak araştırmanın konusunu iyi belirlemeli, sınırlarını net çizmeli ve uygun araştırma yöntemini seçmelidir. Özellikle deneysel araştırmalarda hasta onam formu ve etik kurul onayı almalıdır. Elde edilen verileri uygun istatistiksel yöntemle analiz etmeli ve uluslararası alanda belirlenmiş makale yazım kurallarına göre yazmalıdır. Son olarak, yayın için uygun dergi seçmeli (Ör: Toksikoloji konusunda yayın yapan bir dergiye travma konusunda makale göndermemelidir) ve belirlenen dergiye dijital ortamda makalenin ulaşmasını sağlamalıdır.

2.7. VERİTABANLARI

Veritabanları birbirleriyle ilişkili bilgilerin depolandığı alanlardır. Bilgi artışıyla birlikte bilgisayarda bilgi depolama ve bilgiye erişim konularında yeni yöntemlere ihtiyaç duyulmuştur. Veri tabanları, büyük miktardaki bilgileri depolamada geleneksel yöntem olan “dosya işletim sistemine” alternatif olarak geliştirilmiştir. Telefonlarımızdaki kişi rehberi günlük hayatımızda çok basit bir şekilde kullandığımız veri tabanı örneği olarak kabul edilebilir. Bunların dışında internet sitelerindeki üyelik sistemleri, akademik dergilerin ve üniversitelerin tez yönetim sistemleri de veri tabanı kullanımına örnektir. Veri tabanları sayesinde bilgilere ulaşılabilir ve bilgiler düzenlenebilir (12).

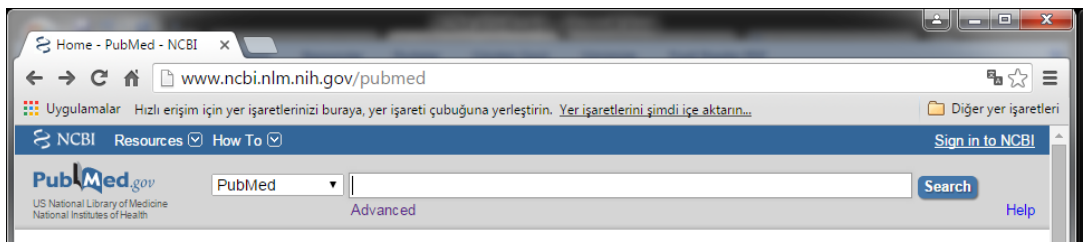
Tıp literatüründe yazılmış makalelere ulaşmak için akademisyenler sıklıkla dijital veri tabanlarını kullanmaktadırlar. Günümüzde birçok veri tabanı mevcut olup Türkiye’de sıklıkla kullanılan ve yaptığımız bu araştırmada kullandığımız 3’ü uluslararası, 1’i ulusal 4 veri tabanından bahsedeceğiz. Bu veri tabanlarının seçilme sebebi şu şekilde açıklanabilir: PubMed, 1879’dan günümüze kadar en eski yayınları dizinleyen, Tıp bilim dünyasında sıkça ismi geçen veri tabanlarından biridir. Google Akademik, günümüzde kullanılan en kapsamlı bilimsel veri tabanıdır. Web Of Science, atıf dizinleme ve bilimsel değerlilik takibinde en eski ve en çok kullanılan veri tabanıdır. TR Dizin ise, Türkiye’de yayınlanan seçilmiş dergilerin dizinlendiği veri tabanıdır.

2.7.1. PUBMED

PubMed, öncelikle Medical Literature Analysis and Retrieval System (MEDLINE) veri tabanına erişen, yaşam bilimleri ve biyomedikal konularla ilgili kaynaklar ve özetleri içeren bir veri tabanıdır. PubMed ile 1996 yılından bu yana MEDLINE veri tabanında özel, ücretsiz, ev ve ofis tabanlı arama yapılabilmektedir (13). PubMed bilimsel yayıncılık kalite kontrolü sağlar. Bu veri tabanında sadece PubMed 'in bilimsel standartlarına uygun olan dergiler dizinlenir. Buna ek olarak PubMed 'de MEDLINE dışında aşağıdaki verilere de erişim sağlar:

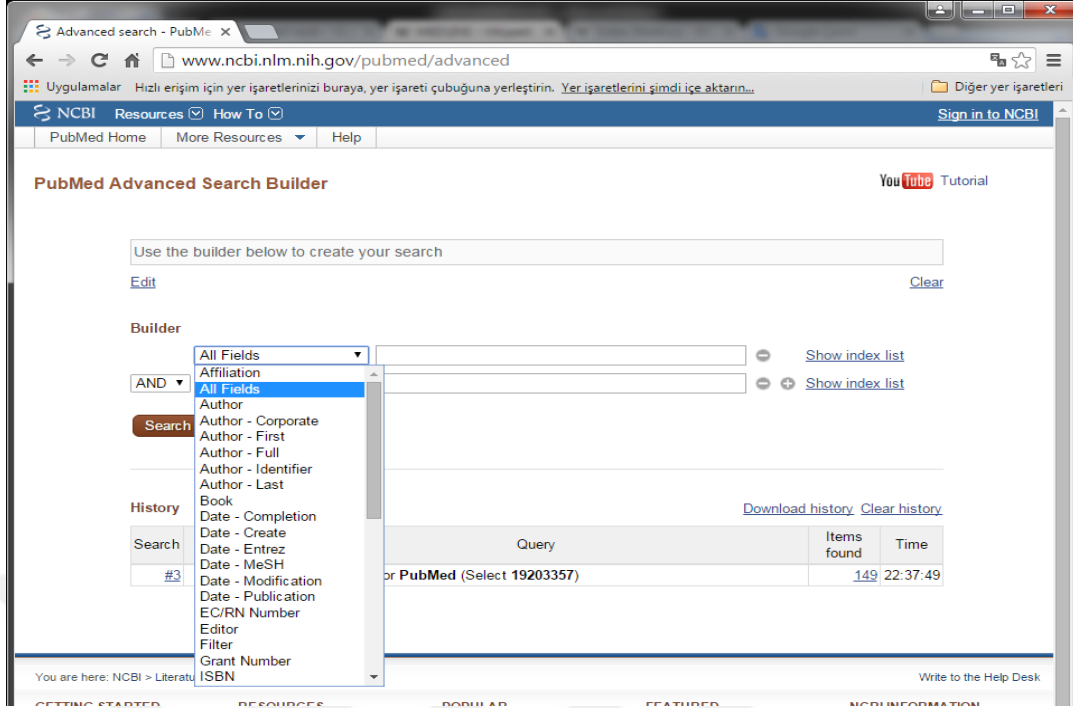
- 1951 ve öncesinde Index Medicus'ta yer alan kaynaklar (1950'den sonra MEDLINE başlamıştır),
- Index Medicus ve MEDLINE'dan önceki dönemdeki Science, British Medical Journal (BMJ) ve Annals of Surgery gibi bazı dergilerin kaynakları,
- MEDLINE'a daha girmemiş en güncel makale kayıtları,
- NLM (United States National Library of Medicine, Birleşik Devletler Ulusal Tıp Kütüphanesi) kayıtlarından ulaşılabilen kitapların tam metin ve alt bölümleri (13).

Ana sayfa erişimi “<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>” adresi ile sağlanır ve ana ekrandaki arama sekmesinden konu girişi yapılarak kaynaklar bulunabilir.

Şekil 1. PubMed ana sayfasından kesit

PubMed'de yazar adı, yazar adresi, başlık ya da özet içinde geçen kelime, dil vb. üzerinden ayrıntılı arama yapılabilir. Bunun için “Advanced” sekmesi kullanılır.

Şekil 2. PubMed içinde ayrıntılı arama sayfasından kesit

2.7.1.1. INDEX MEDICUS

Index Medicus, 1879 ile 2004 yılları arasında tıp bilimi alanlarında odaklanarak yayınlanmış bilimsel dergi makalelerini içeren kapsamlı bibliyografik dizindir (1879 yılından beri NLM tarafından yayınlanmaktadır) (14). 1960'lerde MEDLINE bilimsel makaleler dizininin, bilgisayar ortamında yayınlanmaya başlanması ve 1996'da PubMed tarafından makalelerin özel, ücretsiz, ev ve ofis tabanlı arama yapılabilmesi ile 2004 yılında Index Medicus son baskısını yapmıştır.

Birleşik Devletler Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM) ise, ABD federal hükümeti tarafından işletilen dünyanın en büyük tıp kütüphanesidir. Kütüphanenin koleksiyonunda yedi milyondan fazla kitap, dergi, teknik rapor, el yazması, mikrofilm, fotoğraf ve dünyanın en eski ve nadir eserlerinden bazıları da dahil olduğu tıp ve ilgili bilimsel döküman yer alır (15).

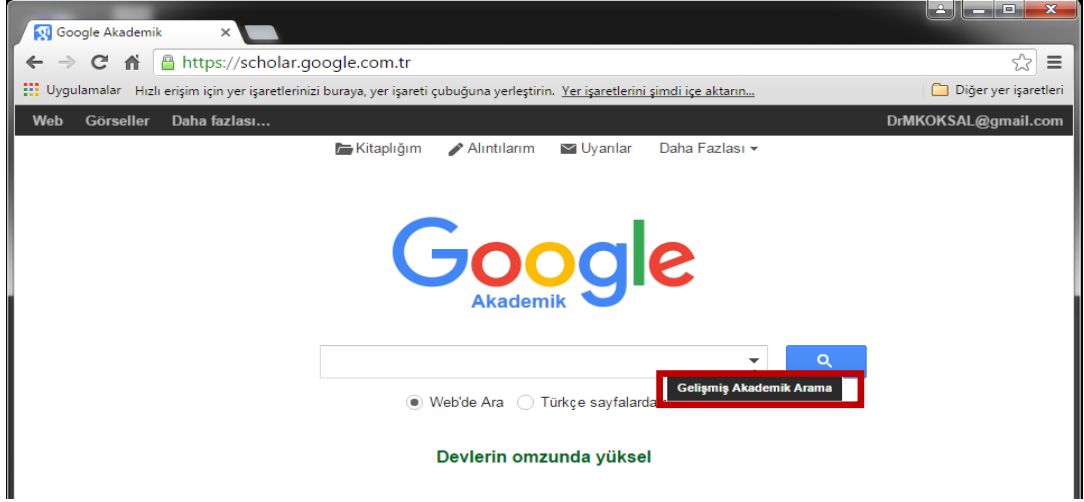
2.7.1.2. MEDLINE

MEDLINE (Medical Literature Analysis and Retrieval System), 1950 yılına kadar uzanan gazete ve dergi makalelerine yapılmış atıflara ait bir bibliyografik veri tabanıdır. Veri tabanı, klinik tıp ve biyomedikal araştırmalarına ait 4,600'den fazla uluslararası yayını içermekte olup aynı zamanda diş hekimliği, hemşirelik, kimya, farmakoloji, biyoloji, fizik, beslenme, sağlık teslimat, psikiyatri, psikoloji, çevre sağlığı, sosyal bilimler ve eğitim konularını da kapsar (16).

2.7.2. GOOGLE AKADEMİK (GOOGLE SCHOLAR)

Google Akademik, dünyanın en büyük ve en güçlü bilimsel veri tabanıdır. “Anurag Acharya” isimli Hindistan asıllı bir bilgisayar programcısı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacılara internet üzerinde bilimsel literatür ile ilgili (Dünyadaki üniversiteler, akademik kurumlar, mesleki dernekler, araştırma grupları ve ön baskı arşivlerinden elde edilen bilimsel makaleler, özetler, derlemeler, tezler, kitaplar, ön baskılar, powerpoint sunuları ve teknik raporlar gibi geniş bir yelpazede) arama yapma imkanı tanıyan en geniş veri tabanıdır (17).

Google Akademik, daha fazla bilimsel materyale ulaşılabilirliği sağladığı gibi, aynı zamanda atıf dizini de oluşturur. Dizinlenen her makalenin aldığı atıf sayısı ve hangi makaleler tarafından atıf yapıldığı belirtilmektedir. Konu ile ilgisi en fazla olan en fazla atıf alan sonucu en üst sırada listeler ve bunun ötesinde atıf ilişkisi bulunan sonuçları da analiz eder. Bu sonuçları özet ya da tam metinleri elde edilemese de başlıklarıyla sunar. Google Akademik erişimi “<https://scholar.google.com.tr/>” adresi ile sağlanır ve ana ekrandaki arama sekmesinden konu girişi yapılarak kaynaklar bulunabilir.

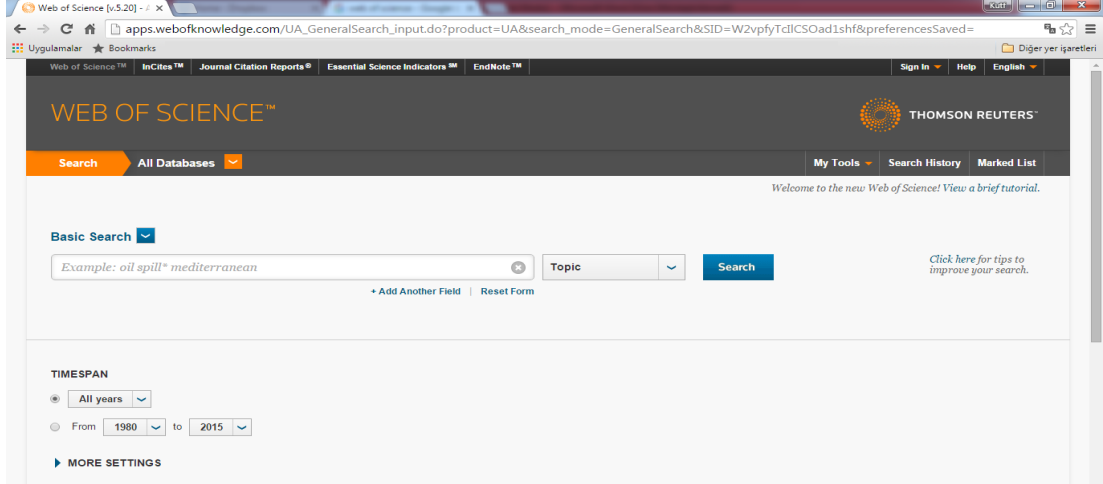

Şekil 3. Google Akademik ana sayfasından kesit

2.7.3. WEB OF SCIENCE

ABD'de bulunan Institute for Scientific Information (ISI) tarafından sunulan “**Science Citation Index (SCI)**” ve “**Science Citation Index-Expanded (SCI-E)**” uzun süreden beri kullanılmaktadır. Ancak 2001 yılından itibaren ülkemizde akademik yükseltmelerde bu iki indekste taranan dergilerde makale yayınlama zorunluluğu getirildikten sonra, akademisyenler arasında daha fazla konuşulur hale gelmiştir (18).

ISI, düzenli olarak binlerce bilimsel dergiyi tarayarak, içeriğini okuyucularına duyuran ve bu dergilerde yer alan makalelerin birbirleriyle ilişkisini, aralarındaki atıf durumunu değerlendiren, günümüzde “**Web of Science**” adıyla bir dizinleme sistemi sunmaktadır. Web of Science (Eski adı: Web of Knowledge), veri tabanındaki bilgilere hızlı ve kolay ulaşması, bu bilgileri incelemesi ve kendi bilgilerini yayması için kullanıcılara olanak sağlayan birleştirici bir araştırma aracıdır. Ana sayfa erişimi “<http://apps.webofknowledge.com>” adresi ile sağlanır ve ana ekrandaki arama sekmesinden konu girişi yapılarak kaynaklar bulunabilir. Aranacak kelime bölmesinden arama yapılacak kelime girişi yapılır. Aramanın yazar, başlık, özet vs. kısımlarında sınırlı yapılması istenirse "Search" butonunun yanındaki bölmeden seçim yapılır.

Şekil 4. Web of Science arama sayfasından kesit

2.7.3.1. Institute for Scientific Information (ISI)'nın Tarihsel Gelişimi

ISI, 1958 yılında “*Dr. Eugene Garfield*” tarafından kurulmuş ve daha sonra Thomson Reuters Yayın Grubuna geçmiştir. ISI, günümüzde 3 ana dizin sunmaktadır: Science Citation Index (SCI®), Social Sciences Citation Index (SSCI®), Arts and Humanities Citation Index (AHCI®). SCI, bilgi bankasının basılı materyal ve CD versiyonu, SCI-Expanded ise web versiyonudur, % 60 daha fazla bilgi içermekte ve CD versiyonundan 2,000 adet daha fazla dergi taramaktadır. SCI-Expanded çok sıklıkla güncellenmekte olup, fonksiyonel derecesi oldukça yüksektir (18).

2.7.3.2. Institute for Scientific Information (ISI)'nın Dergi Seçim Kriterleri

Dünyada tüm bilimsel disiplinlerde yayın yapan yaklaşık 150.000'in üzerinde dergi vardır. ISI, bu dergilerin sadece yaklaşık 8950 adedini taramaktadır (18). Dergi seçimi çok sıkı kurallara bağlanmıştır. Bir derginin seçilmiş olması, sonsuza kadar ISI kapsamında kalacağı anlamına da gelmez. Belirli zaman dilimlerinde yapılan güncellemeler sonucunda, bir dergi temel standartları sağlamıyorsa, ISI kapsamından çıkarılabilir. Öncelikle, taranması önerilen derginin bazı temel standartları sağlaması gerekir: Derginin zamanında çıkması, bibliyografik

bilgi için İngilizce dilinin uygun şekilde kullanımı (Örneğin, makalelerin İngilizce başlığının olması, anahtar kelimeler, makale özetleri ve kaynakların İngilizce verilmesi) gereklidir. Bunun dışında ISI derginin editörü, danışma kurulu üyeleri ve dergideki makale yazarlarının ISI kapsamındaki dergilerde yaptığı yayınlar ve bunlara yapılan atıfları inceler. Tüm bunlara ilave olarak, önerilen dergide yayınlanan makalelerin atıf durumları, çok sıkı şekilde analiz edilir. İstatistik analiz sonucunda, atıf durumu belirli bir değerin altında kalan dergilerin ISI kapsamına alınması çok zordur (18).

2.7.3.3. Impact Factor (Etki Faktörü)

Impact Factor (IF), taranan dergilerdeki makalelerin aldığı atıf durumlarıyla ilgili bir kavramdır. 1960'lı yıllarda ISI tarafından geliştirilmiştir (18).

2.7.3.4. Bir Derginin IF Değerinin Hesaplanması

IF hesaplanırken; derginin son yılında, önceki iki yıla ait makalelerin aldığı atıfların, önceki iki yılda yayınlanan makale sayısına bölünmesiyle elde edilir. Örneğin, A Dergisi önceki 2 yılda (2013 ve 2014) 1453 makale yayınlamıştır. A Dergisinde 2013 ve 2014 yıllarında yayınlanan makaleler 2015 yılında 18889 atıf almış ise bu derginin 2015 yılı IF değeri = $18889/1453=13$ 'tür.

IF hesaplamalarında 2 yıllık periyodlar kullanılmaktadır, çünkü yapılan atıf analizleri göstermiştir ki, atıfların % 25'i makalenin yayınlandığı yıl ve yayınlandıktan sonraki iki yıllık periyodda gerçekleşmektedir (19). IF, editörler ve yayıncılar için dergilerinin rekabet durumu hakkında sayısal bilgiler sağlar; ayrıca akademik değerlendirmelerde de kullanılır. Ancak dergilerin değerlendirilmelerinde IF tek parametre değildir ve çeşitli sınırlamalara sahiptir (18).

2.7.4. TR DİZİN

ULAKBİM (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi)'in temel misyonlarından biri de, Türkiye'nin bilimsel bilgi birikimini yansıtacak ürünler geliştirmektir. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmaların en önemlileri arasında, araştırmacıların ulusal ve bilimsel içeriğe elektronik ortamda erişimlerini sağlamak amacıyla uluslararası

standartlara uygun olarak geliştirilen TR Dizin yer almaktadır. ULAKBİM tarafından oluşturulan TR Dizin; Sağlık Bilimleri (Tıp), Mühendislik ve Temel Bilimler, Sosyal ve Beşeri Bilimler, Yaşam Bilimleri ve Hukuk olmak üzere 5 ayrı temel konu alanı kapsamaktadır (20). TR Dizin, 2000 yılı Ağustos ayından itibaren web sayfası üzerinden taranabilmektedir. Dizinde yer alan dergilerin makalelerine ait bibliyografik bilgilerin (Makale adı, yazar, öz vs.) yanı sıra, ULAKBİM müdürlüğü ile dergi editörlükleri arasında imzalanan katılım izin sözleşmesine bağlı olarak, tam metin makalelere de erişilebilmektedir (20).

2.7.4.1. TÜRK TIP DİZİNİ

1996 yılından beri internet üzerinden kullanıcıların erişimine açık olan Tıp Veri tabanı, Sağlık Bilimleri (Tıp, Diş Hekimliği, Eczacılık, Hemşirelik vb.) alanında Türkiye'de yayımlanan süreli yayınlarda bulunan Türkçe ve diğer dillerdeki makaleleri kapsamaktadır. Veri tabanı, sağlık bilimleri alanında çalışan araştırmacılara, konuyla ilgili ulusal literatüre hızlı ve etkin erişim sunmayı amaçlamaktadır. Veri tabanına giren dergiler, uluslararası standartlar ölçüsünde belirlenen "Dergi Değerlendirme Kriterleri" doğrultusunda, "Tıp Veri Tabanı Komitesi" tarafından değerlendirilerek seçilmektedir (21).

1993-1997 yılları arası basılı olarak yayımlanan Türk Tıp Dizini, 2000 yılından itibaren, elektronik ortamda taranabilir formatta hizmet vermektedir. Veri giriş formatı için, Birleşik Devletler Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM) örnek alınmıştır. Veri tabanında indeksleme işlemleri ULAKBİM konu uzmanları tarafından NLM'nin geliştirmiş olduğu "Medical Subject Headings (MeSH)" kelimeleri temel alınarak yapılmaktadır. Taramalar, veri tabanı arama ara yüzünden Türkçe ve İngilizce anahtar sözcükler ile tüm alanlardan (Başlık, yazar adı, öz vb.) yapılabilmektedir (22).

2.7.4.2. TÜBİTAK Destekli Projeler Veri Tabanı

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Destekli Projeler Veri tabanı, TÜBİTAK Araştırma Grupları tarafından desteklenmiş araştırma projelerinin sonuç raporlarını içermektedir. Türk Tıp Dizini ve TÜBİTAK

Destekli Projeler Veri tabanına erişim “<http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/>” adresi ile sağlanır ve ekrandaki arama yapılması istenen veri tabanları seçilir.

Şekil 5. ULAKBİM, veri tabanı seçim sayfasından kesit

2.8. ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Tıpta araştırmalar 3 grupta incelenir:

A. Gözlemsel Araştırmalar

a. Tanımlayıcı Araştırmalar

- i. Hastalık sürveyansı
- ii. Vaka serileri

b. Analitik Araştırmalar

- i. Vaka-Kontrol araştırmaları
- ii. Kohort araştırmaları
- iii. Kesitsel araştırmalar

B. Deneysel Araştırmalar (Müdahale araştırmaları)

a. Klinik çalışmalar

b. Topluma müdahale çalışmaları

C. Metodolojik Araştırmalar

- a. Tanı ve tarama yöntemlerinin geçerliliğini araştırmaya yönelik çalışmalar

- b. Gözlemcilerin ölçüm yöntemlerinin güvenilirliğini değerlendirmeye yönelik çalışmalar
- c. Matematik simülasyon modelleri ile yapılan çalışmalar (11).

2.8.1. Gözlemsel Araştırmalar

Araştırmacı tarafından incelenen yaş, cins, meslek gibi faktörler ve etken, tedavi yöntemi, hizmet gibi olaylar araştırmayı yapanın kontrolü altında değildir. İncelenen olay dışındaki değişkenler sabit tutulamaz ve randomizasyon ancak kısıtlı olarak uygulanabilir. Sebep-Sonuç (Etken-Hastalık) ilişkisi her zaman tam ve belirgin olarak saptanamayabilir. Etken için deliller daha az kesindir. Gözlem sonuçları doğal ortamda incelenerek elde edildiği için gerçek hayata büyük ölçüde uyar. Gözlenen olayların yeniden incelenmesi mümkün değildir. Bu nedenle araştırma yeniden aynı koşullarda planlanamaz (11).

2.8.1.1. Tanımlayıcı Araştırmalar

Toplumun sağlık sorunlarının ne olduğu, bunların kişi, yer ve zaman özellikleri bakımından incelenmesini sağlar. Herhangi bir hipotez kurulmaz ve sınanmaz. Belli bir hastalık için yaş, cins, etnik yapı ve ırk, din, sosyoekonomik durum, meslek, alışkanlıklar, aile yapısı gibi özelliklerin tanımlanması ile ilgilenir.

i. Hastalık sürveyansı: Belirli bir toplumda belirli bir hastalık ile ilgili verilen sistematik olarak toplanması, değerlendirilmesi ve elde edilen bilgilerin bildirim amacıyla yapılan çalışmalardır.

ii. Vaka serileri: Benzer özellikteki az sayıda hastanın verilerinin toplanarak yukarıda söz edilen özelliklerin belirlenmesini sağlayan çalışmalardır (11).

2.8.1.2. Analitik Araştırmalar

Hastalıkların nedenlerinin ortaya konulmasına yönelik çalışmalardır. Bir etken ile bir hastalık arasındaki “Sebep-Sonuç ilişkisi”nin ortaya konulmasını amaçlar (11).

2.8.1.2.1. Vaka Kontrol Araştırmaları

Retrospektif olarak hasta ve sağlam olanlar arasında belirli bir etken ile karşılaşma durumlarını kıyaslayarak belirli bir hastalık ile etken arasında bir ilişki olduğunu göstermeye yönelik çalışmalardır. Analitik çalışmaların en kolay, ucuz ve kısa sürede yapılanı olduğu için sıklıkla başvurulan bir araştırma tipidir. Sebep-Sonuç ilişkisinin güvenilir bir biçimde ortaya konulabilmesi için vaka ve kontrol gruplarının yaş, cins ve sosyoekonomik durum gibi özellikler yönünden benzer seçilmesi gereklidir. Özellikle nadir karşılaşılan durumlarda planlanan çalışma metodudur (11).

2.8.1.2.2. Kohort Araştırmaları

Kohort araştırmalarının insidans araştırmaları veya prospektif araştırmalar da denilen bu türü, en değerli verilerin elde edildiği çalışmalardır. Kohort araştırmaları başlangıçta sağlamlar arasından seçilen, ya da retrospektifkohort düzeninde kayıtlardan geriye dönülerek sağlam oldukları dokümante edilebilen bir topluma dahil olan kişilerin belirli bir hastalık etkeni ile karşılaşan ve karşılaşmayanlarda hastalık geliştirme oranlarını izlemeye yöneliktir. Amaç neden ve sonuç ilişkisini ortaya koymak ve zmnnn için gerekli verileri elde etmektir. Güvenilir veriler elde edilebilmesi, insidans ve rölatif risk gibi önemli verilerin hesaplanabilmesi avantajına karşın, pahalı olmaları, çok emek gerektirmeleri ve araştırmayı terk gibi önemli dezavantajları uygulanmalarını zorlaştırır (11).

2.8.1.2.3. Kesitsel Araştırmalar

Prevalans araştırmaları, epidemiyolojik srveyans veya tarama alışmaları (Screening) gibi adlarla anılan bu tür çalışmalar, risk altındaki toplumda veya buradan seçilen bir grup içinde herhangi bir hastalığın bir zaman kesitinde bulunma sıklığını belirlemeye yönelik çalışmalardır. Toplumdaki sağlık sorununun fotoğrafını çekmek gibi bir işlevi vardır. Genellikle neden ve sonuç birlikte incelendiğinden aralarındaki ilişki tam olarak ortaya konulamaz. Ancak geniş bir topluluğa, düşük bir maliyet ile kısa sürede uygulanabilir olmaları nedeniyle sıklıkla tercih edilirler (11).

2.8.2. Deneysel Araştırmalar

Analitik araştırmalar ile ortaya konulan nedenler ortadan kaldırıldığında hastalıkların görölme sıklığı, sekel veya ölüm oranı azalmalıdır. Bu tür çalışmalar hastalıkları önlemek, en iyi tedavi yöntemlerini bulmak veya sekellerin azaltılması gibi amaçlarla yapılır. alışmalar genellikle insanlarda uygulanmadan önce hayvanlarda denenir. İnsanlarda uygulanmasının sakıncalı olmadığı sonucuna varılırsa gönüllüler üzerinde denemeler planlanabilir. Bu da başarılı olursa aynı yöntem geniş gruplara uygulanır ve yararı gösterilebilirse standart uygulamaya geçilir. Deneysel yöntemle yapılan araştırmalarda incelenen olay dışında kalan değişkenler de kontrol edilebilir. Randomizasyon uygulanabileceği için elde edilen sonuçlar neden ve sonuç ilişkisi yönünden daha güvenilirdir. Araştırma aynı koşullarda yeniden yapılabilir. Ancak deney ortamı gerçek hayatı temsil etmeyebilir (11).

2.8.2.1. Klinik Araştırmalar (Klinik Denemeler)

İlaç geliştirme basamakları içinde en uzun zaman alan ve en önemli bölüm olduğu kabul edilen insan üzerinde yapılan deneysel çalışmalara klinik denemeler veya klinik alışmalar (Clinical trials) denir. Diğer müdahale çalışmaları da bu kapsama girmekle birlikte aksi söylenmediği takdirde ilaç çalışmaları bu grupta incelenir. Çalışmaların amaç ve diğer özelliklerine göre faza ayrıldığı için “Faz alışmaları” adı da verilebilir.

Faz I alışmalar: Klinik öncesi aşamalardan geçmiş olan ilacın sağlıklı gönüllü insanlar üzerinde ilk kez denendiği çalışmalardır. İnsanda kullanılabilecek en yüksek dozun saptanması, deneme ilacıyla ilgili bazı toksisite bilgilerinin elde edilmesi, ilacı insan vücudundaki dağılım ve atılımı ile ilgili bilgilerin toplanması amacıyla az sayıda (Yaklaşık 20) sağlıklı gönüllüde yapılır.

Faz II alışmalar: Faz I’de sağlıklı gönüllülerde saptanan dozlarda, kısıtlı sayıdaki (Yaklaşık 100) hasta grubu üzerinde ilacın etkililiği ve güvenilirliği araştırılır. Etkin dozun saptanması, bu dozlardaki istenmeyen olayların saptanması

önemlidir. Böylece ilaç ruhsatlanma öncesi yapılacak çalışmalar için gerekli bilgi toplanmış olur.

Faz III çalışmalar: Ruhsat alınmadan önce deneme ilaç molekülü ile yapılan, hedef hasta grubunda bu ilacın denendiği klinik çalışmalardır. İlacın satışa sunulduğunda prospektüsünde endikasyonlar bölümünde yer alacak olan tüm klinik durumların yanında kontrendikasyonlar ve yan etkilerle ilgili bilgiler Faz III çalışmalarda ortaya konur. İlaç etkinliği ile birlikte güvenliliği ile ilgili bilgiler de ruhsatlanmaya yeterli düzeyde ise, ruhsatlanacaktır.

Faz IV çalışmalar: Ruhsatlı bir ilaçla yapılan klinik çalışmaların tümü bu gruba dahil edilebilir. İlaç ruhsatlandıktan sonra daha çok insanda kullanıldığı için güvenlik (Özellikle nadir yan etkiler), ilaç etkileşimleri, hasta uyumu ve maliyet etkinlik değerlendirme amaçlarıyla yapılan çalışmalar Faz IV çalışmalardır (11).

2.8.2.2. Topluma Müdahale Çalışmaları

Toplum tabanlı müdahale araştırmaları bu grupta incelenir. Bu müdahale aşı gibi bir hastalığı önlemeye yönelik ilaç benzeri uygulamalar olabileceği gibi, çevresel faktörlerle ilgili girişimler de araştırma amacıyla uygulanabilir (11).

2.8.3. Metodolojik Araştırmalar

Yeni geliştirilen tanı yöntemlerinin veya taramalarda kullanılan yöntemlerin ne kadar doğru, güvenilir ve geçerli olduğunu araştırmak amacıyla yapılan çalışmalar dışında çeşitli konularda uygulanabilen matematik modelleme yöntemleri bu gruptadır.

Duyarlılık, Özgüllük ve Doğruluk: Yeni keşfedilen bir test referans (Altın standart) bir test ile kıyaslayarak duyarlılık ve özgüllük araştırılır.

Duyarlılık (Sensitivite): Yeni testin saptadığı hastaların (Doğru pozitif sonuçlar) referans teste göre hasta olan kişi sayısına oranıdır. Testin hastaların ne kadarını doğru olarak hasta olarak tanımlayabildiğini gösterir. Doğru pozitiflik oranı anlamındadır.

Özgüllük (Spesifisite): Yeni testin saptadığı sağlam kişilerin (Doğru negatif sonuçlar) referans teste göre sağlam kişi sayısına oranıdır. Testin sağlam kişilerin ne kadarını doğru olarak sağlam olarak tanımlayabildiğini gösterir. Doğru negatiflik oranı anlamındadır (11).

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Tanı testlerinin veya ölçümlerinin değerlendirilmesinde duyarlılık ve özgüllük dışında geçerlilik ve güvenilirlik de incelenmelidir. Bu kavramlar kelime anlamı olarak benzerlik göstermekle birlikte farklı kavramlardır ve birbirlerini tamamlayıcı özelliklerdir. Güvenilirliği yüksek olan bir testin geçerliliği artmakla birlikte, geçerliliği yüksek olan bir test için aynı durum söz konusu değildir. İyi bir test hem geçerli hem de güvenilir olmalıdır.

Geçerlilik (Validity), bir test veya ölçeğin ölçülmek istenen şeyi ölçebilme derecesidir. Geçerlilik farklı bilim dallarınca farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Tıp alanında da değişik görüşler vardır. Çoğunlukla duyarlılık, özgüllük özellikleri geçerlilik başlığına dahil edilmektedir.

Güvenilirlik (Reliability) ise, bir teste, bir yönteme ait ölçümlerin tutarlılığıdır. Güvenilirlik tesadüfi hata ile ters orantılıdır. Tutarlılık ve uyum kavramlarını birlikte içeren bir ölçüttür. Aynı zaman kesitinde yapılan gözlemlerin bulguları arasında fark olup olmadığı, varsa bu farkın boyutu, diğer bir deyişle gözlem ve ölçümlerin güvenilirliği belirlenmiş olur (11).

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamızda Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tescil ve Denklik İşlemleri Daire Başkanlığı'ndan elde edilen bilgiye göre, ilk ATU'nun mezun olduğu 1998 yılından Ocak 2015 tarihine kadar, ATU'ı tescil edilen 1144 hekimin uzmanlık tezlerini incelemeyi amaçladık.

ATU'ı tescil edilen 1144 hekimin 672'si (%59) üniversitelerde, 446 (%39)'sı EAH'de, 26 (%2)'sı GATA'da acil uzmanlık eğitimlerini tamamlamıştır. Çalışmamızda tezlere ulaşmak için Sağlık Bakanlığı, Milli Kütüphane, YÖK Tez Merkezi ve Eğitim Araştırma Hastaneleri arşivlerini taradık. YÖK Tez Merkezinin gelişmiş tarama sisteminde; aranacak kelimeler bölümüne "İlk ve Acil Yardım", arama alanına "Tümü", tez türleri kısmına ise "Tıpta Uzmanlık Tezleri" kelimeleri girildi. Yıl seçiminde son tarih "Ocak 2015" olarak yazıldı ve tezler taratıldı. Elde edilen 698 tez bilgisi "Tez Veri Formu"na kaydedildi. Ayrıca EAH'e ait 84 adet tez elde edilmiştir.

Tezler, yapıldığı kurum, tez danışmanının unvanı ve anabilim dalı, tez konusu, kullanılan çalışma metodu, seçilen araştırma yöntemi, yayınlanma durumu, yayınlanmısa hangi dizinlerde taranabildiğine göre ayrı ayrı ve ayrıntılı olarak sınıflandırıldı. Tez konuları sınıflandırılırken Tintinalli Acil Tıp Kitabı rehber olarak kullanıldı (23). Tintinalli Acil Tıp Kitabı'nda yer almayan konu başlıkları: Görüntüleme yöntemleri, tıp eğitimi, geriatrik hastalar, hasta ve/veya hasta yakını memnuniyeti, maliyet analizi, acil servise tekrar başvuruların değerlendirilmesi, konsültasyon problemlerinin değerlendirilmesi, ilaç yan etkileri, acil servis dizaynı ile ilgili çalışmalar ayrı bir grupta sınıflandırıldı.

Sınıflandırma sonuçları karşılaştırılırken tez yapılan kurumlar başlığı altında Üniversite, Gülhane Askeri Tıp Akademisi (GATA) ve EAH'de üretilen tezler arasındaki farklar incelendi. GATA verileri üniversiteler başlığı altında verilmedi. Çünkü GATA, eğitim müfredatı bakımından üniversiteler ve/veya EAH ile benzer özellikler taşısa da, askerlik gibi farklı bir disiplini de içinde barındırmaktadır.

Tez yapımı sırasında kullanılan araştırma yöntemleri sınıflandırılırken, tüm tezlerin Gereç ve Yöntem bölümleri incelendi. Tezler, Deneysel, Gözlemsel ve Metodolojik olmak üzere 3 ana grupta sınıflandırıldı. Gözlemsel çalışmalar Tanımlayıcı ve Analitik olmak üzere 2 grupta; analitik çalışmalar ise Vaka kontrol, Kohort ve Kesitsel olmak üzere 3 grupta sınıflandırıldı. Skorum sistemlerinin değerlendirildiği araştırmalar ve Prognoz tahmini çalışmalarını Metodolojik, Eğitim sonuçlarını inceleyen araştırmalar ise Deneysel çalışma olarak gruplandırılmıştır. Tüm tezlerin araştırma yöntemlerinin sınıflanmasında “Sağlık Araştırmaları için Temel İstatistik Kitabı” referans olarak kullanıldı (11).

Tezlerin veri tabanlarında araştırılması sırasında hem en çok kullanılan hem de Türkçe dergileri de dizinleyen 4 arama motorundan faydalanıldı:

- 1- Günümüzde kullanılan en kapsamlı bilimsel veri tabanı olan *Google Akademik*,
- 2- Bin sekizyüz yetmiş dokuzdan günümüze kadar en eski yayınları dizinleyen, Tıp bilim dünyasında sıkça ismi geçen veri tabanlarından biri olan *PubMed*,
- 3- Atıf dizinleme ve bilimsel değeri takipinde en eski ve en çok kullanılan veri tabanı *Web Of Science*,
- 4- Türkiye’de yayınlanan seçilmiş dergilerin dizinlendiği veri tabanı olan *TR Dizin*.

Bu veri tabanlarında tezin “Yazar adı” ve/veya “Tezin adı” üzerinden arama yapıldı ve bulunan sonuçlar çalışmaya dahil edildi. Daha sonra Web of Science’ta (WOS) dizinlenen tezlere ait makalelerin “Atıf sayısı” değerlendirmeye alındı. Atıf sayıları WOS’tan elde edildi.

Elde edilen tüm veriler SPSS for Windows 21.0 istatistik programı ve Microsoft Excel 2007 programı kullanılarak analiz edildi. İstatistiksel analizler sırasında bağımlı bağımsız değişkenler arasındaki ilişki için χ -kare ve Fisher’s Exact χ -kare testleri kullanılarak değerlendirildi. P değerinin 0.05’den küçük olması istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tescil ve Denklik İşlemleri Daire Başkanlığı'ndan elde edilen verilere göre Ocak 2015 tarihine kadar ATU'ı tescil edilen 1144 hekim olduğu tespit edildi. Bu hekimlerin 672'si (%59) üniversitelerde, 446'sı (%39) EAH'de, 26'sı (%2) GATA'da acil uzmanlık eğitimlerini tamamlamıştır. Bu hekimlerin yaptıkları tezlerin tam metin ve/veya özetlerinin 698'i YÖK Tez Merkezinden, 84'ü EAH arşivinden ve/veya tez sorumlu hekimlerinin kendisinden elde edildi. Sonuç olarak 782 tez çalışmamıza dahil edildi.

4.1. TEZ YAPILAN KURUMLAR

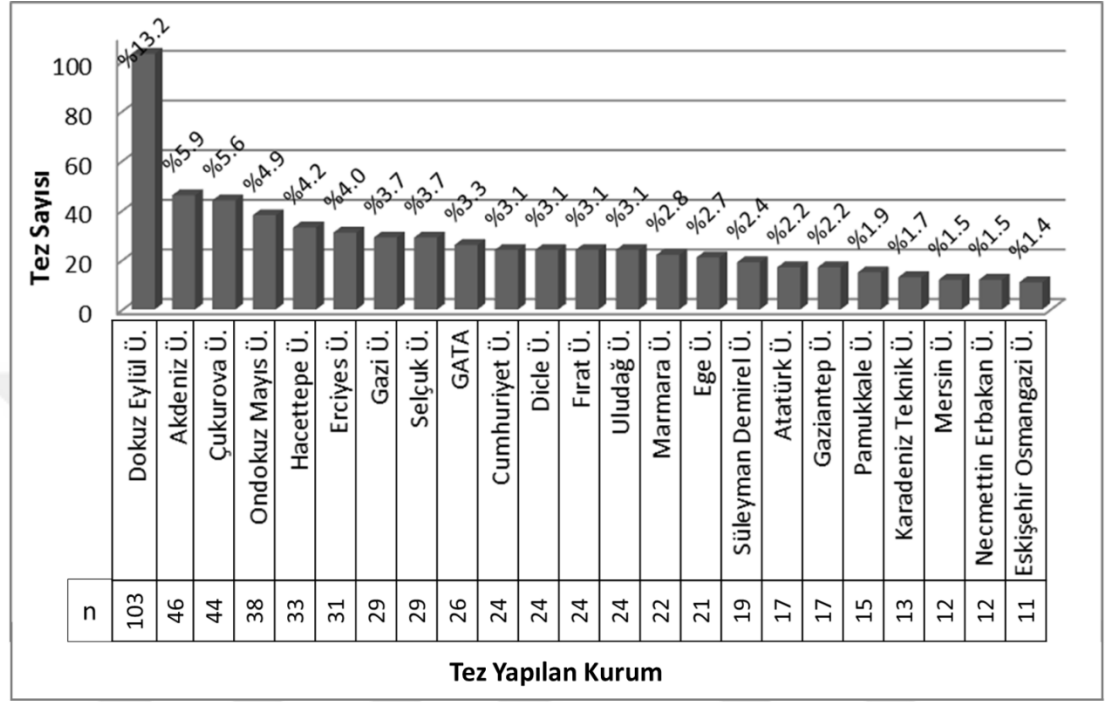
EAH'de uzmanlıklarını tamamlamış uzmanlara ait tezler Sağlık Bakanlığı tarafından arşivlenmektedir. Ancak çalışmamız sırasında bu arşive ulaşamadık. Sağlık Bakanlığı arşivindeki tezlerin Milli Kütüphane arşivine devredildiği yetkililer tarafından bize bildirilmiştir. Milli Kütüphane arşivi de taranmış ancak EAH tezleriyle ilgili düzenli bir arşivleme sistemi olmadığından EAH tezlerinin büyük çoğunluğuna ulaşamadık. EAH'den yapılan tezlere ulaşabilmek için EAH'leri ile iletişime geçilmiş ve toplamda 84 tez EAH den çalışmamıza dahil edilmiştir.

Üniversite ve GATA'da yapılan tezler ülkemizde YÖK tarafından arşivlenmektedir. Üniversite ve GATA'da yapılan tezlerin tamamına YÖK Tez Merkezi arşivinden ulaşılmıştır.

Sonuç olarak Üniversite ve GATA'da yapılan tezin %100'üne ulaşılırken EAH'de yapılan 446 tezin 84'üne (%18.83) ulaşılabildi.

Çalışmaya dahil edilen tezlerin 665'i (%85) devlet üniversitelerinde, 7'si (%0,01) özel üniversitelerde, 26'sı (%0.03) GATA'da, 84'ü (%11) ise EAH'de yapılmıştır. Üniversitelerde ve GATA'da yapılan tezlerin özgün kurum adlarına göre dağılımı Şekil 7'de verildi. DEÜ sayıca en fazla tez yapılan kurum olup (n=103), Akdeniz, Çukurova, Ondokuz Mayıs ve Hacettepe Üniversitesi, DEÜ'den sonra ilk beş sırada yer alan en fazla tez yapılan kurumlardı. Bülent Ecevit Üniversitesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, İstanbul Bilim Üniversitesi,

Yeditepe Üniversitesi 1 adet tez ile en az tez yapılan kurumlardı. Tez sayısı 10'un altında olan kurumlara şekilde yer verilmedi. EAH tez verileri sınırlı olduğundan EAH'de yapılan tez sayıları özgün kurum adlarına göre sınıflandırılmadı (Şekil 7).

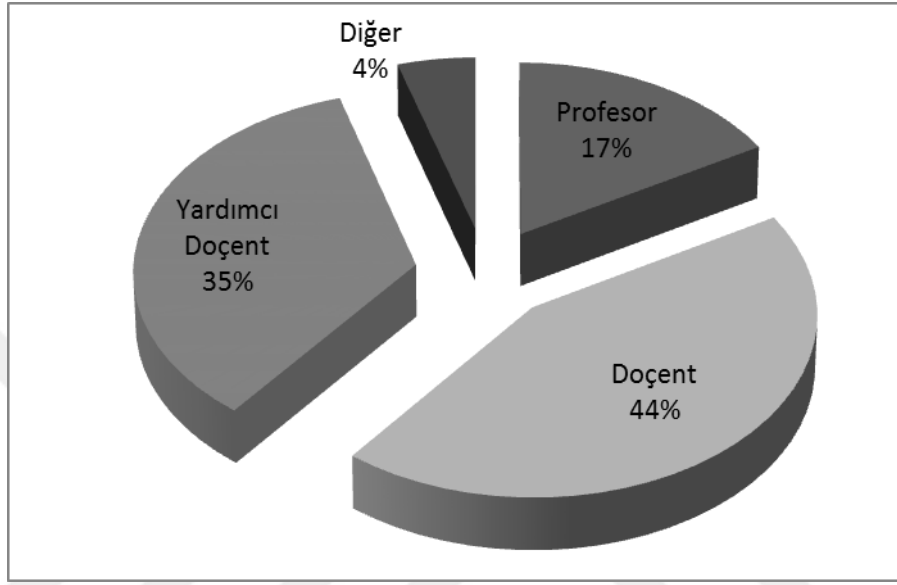
Şekil 6. Üniversiteler ve GATA'daki tez sayısı dağılımı

4.2. TEZ DANIŞMANI ÖZELLİKLERİ

YÖK Tez merkezinden elde edilen verilerde tezlerin hazırlanması aşamasında araştırma görevlisine danışmanlık yapması için 1 ile 3 arasında öğretim üyesi görevlendirildiği tespit edildi. EAH, GATA ve özel üniversitelerde yapılan tezlerde birden fazla tez danışmanına rastlanmadı. Yedi yüz elli iki (%96) tezin hazırlanmasında 1 danışman, 20 (%2.5) tezin hazırlanmasında 2 danışman, 2 (%0.5) tezin hazırlanmasında ise 3 danışman görevlendirilmiştir. 8 (%1) tezin danışmanı hakkında ise bilgi edinilemedi.

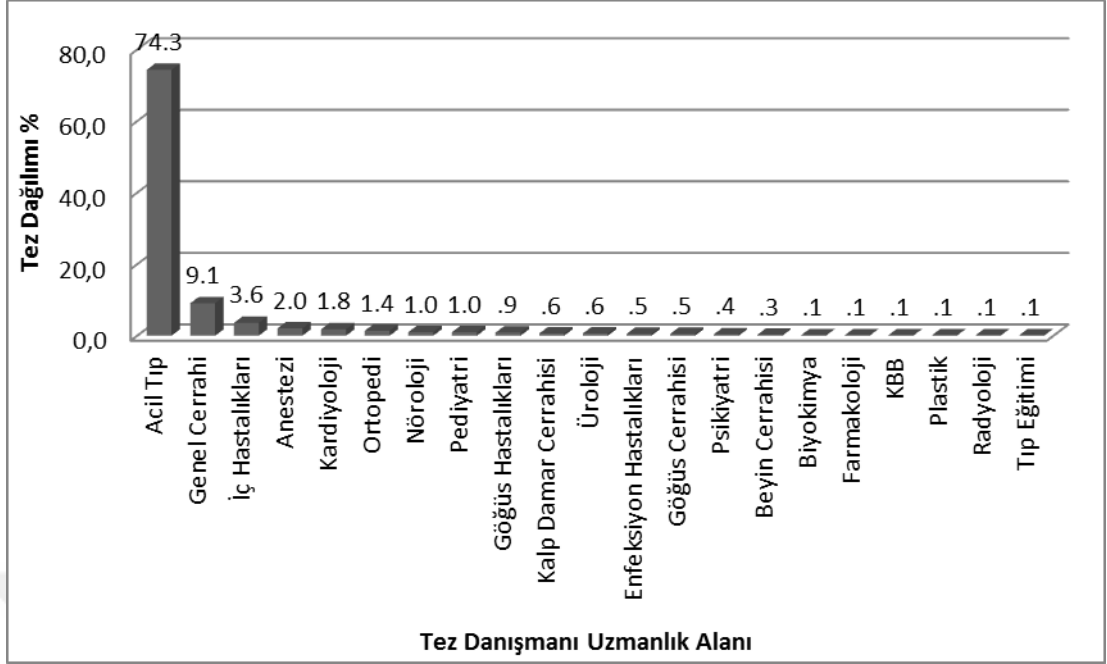
Tezlere danışmanlık yapan öğretim üyeleri unvan açısından değerlendirilirken tez yapım yılındaki akademik unvanı dikkate alındı. Birden fazla danışmanı olan tezlerde de akademik unvanı üstte olan öğretim üyesinin unvanı dikkate alındı. Tez danışmanı olarak akademik unvanı doçent olanların en fazla görevlendirildiği tespit

edildi. Tezlerin 340'ına (%44) doçent, 269'una (%35) yardımcı doçent, 129'una (%17) profesör unvanı olan, 36'sına (%4) tezde unvanı belirtilmemiş uzman hekimler danışmanlık etmiştir. Unvan belirtilmemiş danışmanların görevlendirildiği tezler EAH'e aitti. Bu grupta klinik şef, klinik şef yardımcısı, başasistan unvanlarına sahip hekimlerin yer aldığı tahmin edildi (Şekil 8).

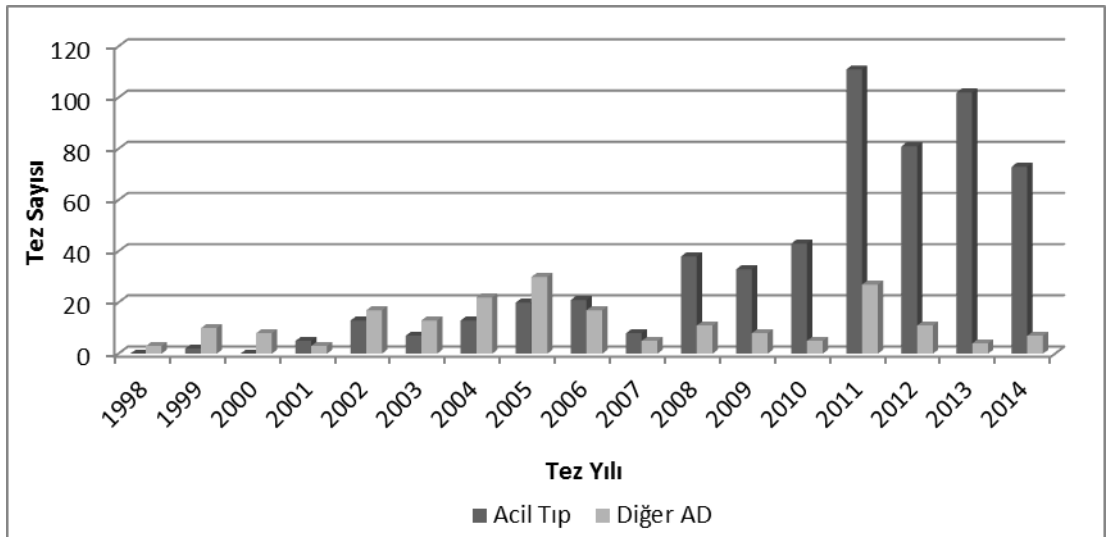
Şekil 7. Tez danışmanı öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımı

Danışman öğretim üyelerinin uzmanlık dallarına göre tez dağılımı değerlendirilirken birden fazla danışmanı olan tezlerde, danışmanlar içinde ATU varsa öğretim üyesi uzmanlık alanı Acil Tıp olarak; ATU yoksa akademik unvanı üstte olan öğretim üyesinin uzmanlık dalı dikkate alındı. Tezlerin 581'inde (%74.3) danışman öğretim üyeleri ATU iken, 192'sinde (%24.6) ATU dışındaki dalda uzman olan öğretim üyelerinin danışmanlık yaptığı saptandı. ATU dışında tezlerin 71'ine (%9.1) Genel Cerrahi, 28'ine (%3.6) İç Hastalıkları, 16'sına (%2.0) Anestezi, 14'üne (%1.8) Kardiyoloji uzmanının danışmanlık ettiği belirlendi. Tezlerin 9'unun (%1.2) danışman uzmanlık dalı tespit edilemedi (Şekil 9).

Şekil 8. Tez danışmanı öğretim üyelerinin uzmanlık dalına göre dağılımı

Tez danışmanı öğretim üyelerinin uzmanlık dalları ATU ve diğer anabilim dalları olarak sınıflandırıldıktan sonra yıllara göre tez dağılımı incelendi. Diğer dal uzmanlarına göre ATU öğretim üyelerinin 2006 ve sonrasında daha fazla oranda tez danışmanı olduğu izlendi (Şekil 10).

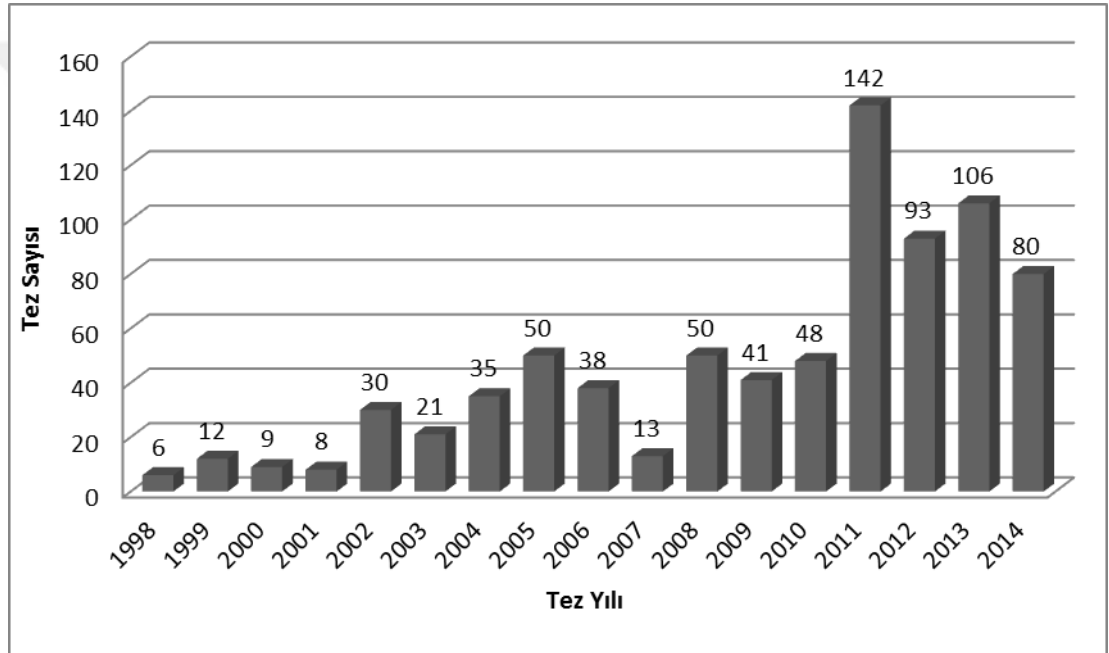
Şekil 9. ATU ve diğer dal uzmanlarının danışmanlık yaptığı tez sayılarının yıllara göre dağılımı

4.3. TEZ SAYFA SAYISI

Yapılan tezlerin ortalama sayfa sayısı 69.25 ± 23.27 (min 26 sayfa, max 216 sayfa) olarak saptandı. Sayfa sayısı ile yayınlanma durumu arasında istatistiksel anlamlı farklılık izlenmedi ($p=0.23$).

4.4. TEZLERİN YAPILDIĞI YILA GÖRE DAĞILIMI

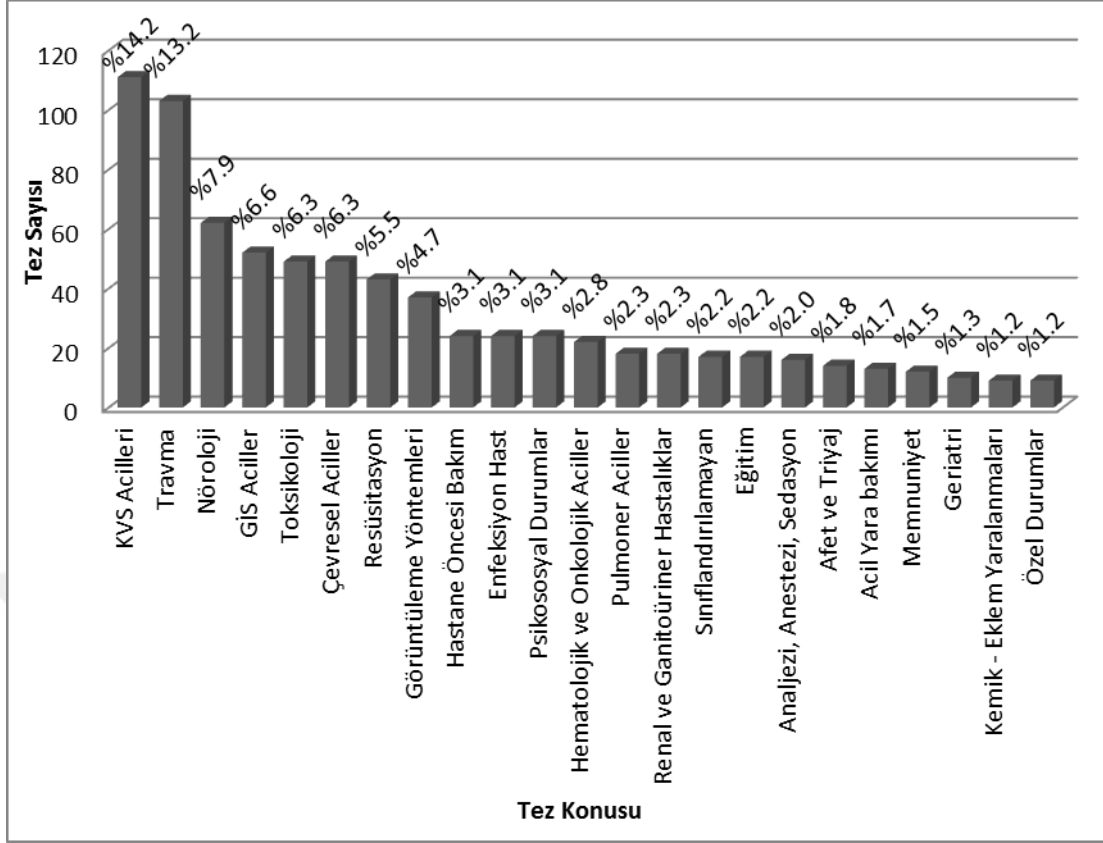
Yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde en fazla tez yapılan yıl 2011 (142 tez) ve en az tez yapılan yıl ise 1998 (6 tez) olarak tespit edildi (Şekil 11).

Şekil 10. Tez sayısının yıllara göre dağılımı

4.5. TEZLERİN KONU DAĞILIMI

Çalışmaya dahil edilen 782 tezdten 111'i (%14.2) KVS acilleri, 103'ü (%13.2) travma, 62'si (%7.9) nöroloji, 52'si (%6.6) gastrointestinal sistem acilleri, 49'u toksikoloji (%6.3), 49'u (%6.3) çevresel aciller konusunda yapılmıştır. Tezlerin konulara göre dağılımı değerlendirilirken tez oranı $<1\%$ olan konu başlıklarına şekilde yer verilmedi (Şekil 12).

Şekil 11. Tezlerin konu başlıklarına göre dağılımı

KVS acilleri konusunda (n=111) en sık çalışma yapılan alt konu başlıkları akut koroner sendrom (n=38, %34.2), tromboemboli (n=28, %25.2), göğüs ağrılı hastaydı (n=17, %15.2). Travma konusunda (n=103) en sık çalışma yapılan alt konu başlıkları ise kafa travması (n=22, %21.4), toraks travması (n=15, %14.6), multitravmaydı (n=12, %11.7).

Tezlerin 37'sinin (%4.7) görüntüleme yöntemleri konusunda yapıldığı saptandı. Görüntüleme yöntemleri konusundaki tezlerin ise 30'u (%81) ultrasonografi kullanımıyla ilgili çalışmalardı.

4.6. TEZ ÖRNEKLEM GRUBUNUN ÖZELLİKLERİ

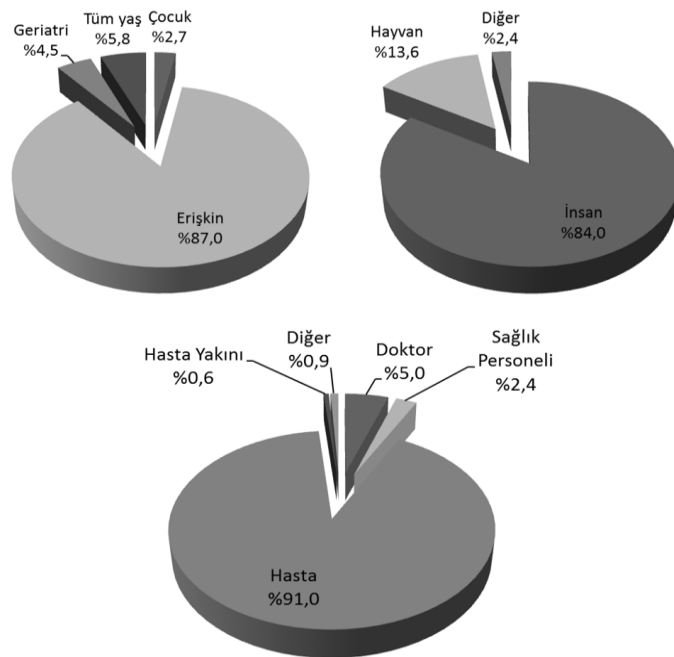
Tezlerde çalışılan örneklem grupları; denekler, yaş ve popülasyon kimliklerine göre ayrıldı. Buna göre denekler: insan, hayvan ve diğer olarak; yaş

grupları: çocuk, erişkin, yaşlı ve tüm yaş olarak; populasyon kimliği ise: hasta, hasta yakını, doktor ve sağlık personeli olarak sınıflandırıldı (Şekil 13).

Tezlerin 657'sinde (%84) örneklem grubunu insanlar, 106'sında (%13.6) hayvanlar oluşturmaktaydı. "Diğer" olarak sınıflandırılan 19 (%2.4) tez kadavra üzerinde veya yönetim, maliyet analizi, acil servis ses düzeyi gibi konular hakkında yapılmış çalışmalardı.

İnsanlar üzerinde yapılan 657 tez yaş gruplarına göre sınıflandırıldı. Tezlerin 557'sinde (%87) erişkin, 37'sinde (%5.8) tüm yaş, 29'unda (%4.5) geriatri, 17'sinde (%2.7) çocuk yaş grubu üzerinde çalışma yapıldığı belirlendi. Tezlerin 17'sinde (%2.6) yaş grubu hakkında bilgi edinilemedi.

Örneklem grubunu oluşturan populasyonun kimliğine göre yapılan sınıflamada tezlerin 597'sinde (%91) hasta, 33'ünde (%5) doktor, 16'sında (%2.4) doktor dışında sağlık personeli, 4'ünde (%0.6) hasta yakını üzerinde çalışma yapıldığı saptandı. "Diğer" olarak sınıflandırılan 6 (%0.9) tez; tıp öğrencileri, polisler, gönüllü insanlar, diğer meslek grupları (kalorifer yakıcıları, aşçılar vs.) üzerinde yapılmış çalışmalardı.

Şekil 12. Tezlerin örneklem grubu özelliklerine göre dağılımı

Yaş gruplarına göre tez konusu seçimine bakıldığında pediatrik ve tüm yaş grubunda en sık travma (sırasıyla %52.9, %48.6), erişkin yaş grubunda en sık KVS acilleri (%19.4) konusunda tez yapıldığı görüldü. Yaş grupları ile tez konusu seçimi arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel anlamlı farklılık olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 1). Yaş grubuna göre konu dağılımı $<10\%$ ve tez sayısı $n<5$ olan değerlere tabloda yer verilmedi.

Tablo 1. Yaş gruplarına göre tez konu başlıklarının dağılımı

Konu Başlıkları	Yaş Grupları							
	Çocuk		Erişkin		Geriatri		Tüm Yaş	
	n	%	n	%	n	%	n	%
<i>Hastane Öncesi Bakım</i>	0	0	11	2.0	0	0	7	18.9
<i>KVS Acilleri</i>	0	0	108	19.4	1	3.4	0	0
<i>Nöroloji</i>	1	5.9	55	9.9	3	10.3	0	0
<i>Travma</i>	9	52.9	51	9.2	6	20.7	18	48.6
<i>Geriatri</i>	0	0	1	0.2	9	31.0	0	0

4.7. TEZLERİN ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Tezlerin çalışma zaman planına bakıldığında 597'si (%76.3) prospektif, 185'i (%23.7) ise retrospektif olarak yapılmıştır. GATA'da daha fazla olmak üzere tüm kurumlarda prospektif çalışma oranı fazladır. Kurumlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p=0.227$) (Tablo 2).

Tablo 2. Tez yapılan kurumlara göre çalışma zaman planının dağılımı

Kurumlar	Çalışma Zaman Planı			
	Retrospektif		Prospektif	
	n	%	n	%
<i>Üniversite</i>	154	22.9	518	77.1
<i>EAH</i>	26	31.0	58	69.0
<i>GATA</i>	5	19.2	21	80.8

Tezlerin 391'inde (%50) gözlemsel, 222'sinde (%28) metodolojik, 169'unda (%22) deneysel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Üniversiteler ve EAH'de en sık (sırasıyla %49; %64.3) gözlemsel çalışmalar, GATA'da en sık (%50) deneysel çalışmaların yapıldığı belirlendi. Tez yapılan kurum ve araştırma yöntemi seçimi arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptandı ($p<0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırma yöntemi seçiminin kurumlara göre dağılımı

Kurumlar	Araştırma Yöntemi							
	Gözlemsel		Deneysel		Metodolojik		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
<i>Üniversite</i>	329	49.0	147	21.9	196	29.1	672	100
<i>EAH</i>	54	64.3	9	10.7	21	25.0	84	100
<i>GATA</i>	8	30.8	13	50.0	5	19.2	26	100

4.8. TEZLERİN YAYINLANMA DURUMU

Çalışmamızda değerlendirilen 782 tezin 288'inin (%36.8) yurt içi ve yurt dışı dergilerde yayınlandığı, tüm yayınlanmış tezlerin 141'inin (%48.9) SCI dergilerde dizinlendiği saptandı. Ayrıca yayınlanmış 288 tezin 281'ine (%97.6) Google Akademik, 135'ine (%47.6) PubMed, 141'ine (%48.9) WOS, 97'sine (%33.7) TR Dizin veri tabanı kullanılarak ulaşılabildiği tespit edildi (Tablo 4).

Tablo 4. Yapılan tezlerin veri tabanlarında dizinlenme oranları

Veri tabanı	Yayınlanma Durumu		
	n	Yayınlanan tezlerdeki (n=288) oranı (%)	Tüm tezlerdeki (n=782) oranı (%)
<i>PubMed</i>	135	47.6	17.3
<i>Google Akademik</i>	281	97.6	35.9
<i>WOS</i>	141	48.9	18.0
<i>TR Dizin</i>	97	33,7	12.4

Üniversitelerde yapılmış 672 tezin 261'i (%38.8), GATA'da yapılmış 84 tezin 19'u (%26.9), EAH'de yapılan 446 tezden ulaşabildiğimiz 84 tezin 19'u (%22.6) yayınlanmış olup, kurumlar arasında yayınlanma oranı açısından istatistiksel anlamlı farklılık saptandı ($p<0.05$). Sonuçlara göre, üniversitelerde yapılan tezlerin en fazla yayınlandığı belirlendi (Tablo 5).

Tablo 5. Tezin yapıldığı kurum ile yayınlanma durumu ilişkisi

Tez Yapılan Kurum	Yayınlanma Durumu					
	Yayınlanmış		Yayınlanmamış		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
<i>Üniversite</i>	261	38.8	411	61.2	672	100
<i>EAH</i>	19	22.6	65	77.4	84	100
<i>GATA</i>	7	26.9	19	73.1	26	100

Acil Tıp Anabilim Dalı'nın ilk açıldığı DEÜ'de yapılan 103 tezin 42'sinin (%40.8); Fırat Üniversitesinde yapılan 24 tezin 7'sinin (%29.2) yayınlandığı görüldü. Tablo 6'da yayınlanma oranına göre yapılan sıralamada yayınlanma oranı en yüksek ilk beş üniversiteden Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ)'nde yapılan 13 tezden 10'unun (%76.9); Atatürk Üniversitesi'nde 17 tezden 11'inin (%64.7); Çukurova Üniversitesi'nde 44 tezden 27'sinin (%61.4); Gaziantep Üniversitesi'nde 17 tezden 10'unun (58.8); Cumhuriyet Üniversitesi'nde 24 tezden 14'ünün (58.3) yayınlandığı saptandı. DEÜ, sayıca en çok tez yapılan kurum olarak birinci sıradayken; KTÜ'de yapılmış olan tezlerin yayınlanma oranı en yüksek kurum olarak tespit edildi. Tez yapılan kurumlar ile tezlerin yayınlanma durumu arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0.05$) (Tablo 6).

Tablo 6. Tez yapılan kurumların, tezlerin yayınlanma durumuna göre sıralaması

Tez Yapılan Kurum Adı	Yayınlanma Durumu					
	Yayınlanmış		Yayınlanmamış		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
<i>Karadeniz Teknik Üniversitesi</i>	10	76.9	3	23.1	13	100
<i>Atatürk Üniversitesi</i>	11	64.7	6	35.3	17	100
<i>Çukurova Üniversitesi</i>	27	61.4	17	38.6	44	100
<i>Gaziantep Üniversitesi</i>	10	58.8	7	41.2	17	100
<i>Cumhuriyet Üniversitesi</i>	14	58.3	10	41.7	24	100
<i>Uludağ Üniversitesi</i>	14	58.3	10	41.7	24	100
<i>Selçuk Üniversitesi</i>	16	55.2	13	44.8	29	100
<i>Dicle Üniversitesi</i>	13	54.2	11	45.8	24	100
<i>Marmara Üniversitesi</i>	10	45.5	12	54.5	22	100
<i>Mersin Üniversitesi</i>	5	41.7	7	58.3	12	100
<i>Dokuz Eylül Üniversitesi</i>	42	40.8	61	59.2	103	100
<i>Erciyes Üniversitesi</i>	12	38.7	19	62.3	31	100
<i>Hacettepe Üniversitesi</i>	12	36.4	21	63.6	33	100
<i>Pamukkale Üniversitesi</i>	5	33.3	10	66.7	15	100
<i>Akdeniz Üniversitesi</i>	14	30.4	32	69.6	46	100
<i>Fırat Üniversitesi</i>	7	29.2	17	70.8	24	100
<i>Gazi Üniversitesi</i>	8	27.6	21	72.4	29	100
GATA	7	26.9	19	73.1	26	100
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi</i>	10	26.3	28	73.7	38	100

Tez danışmanı unvanı ile tezlerin yayınlanma durumu ilişkisi araştırıldı. Tez danışmanı unvanı 8 tezde anlaşılamadığı için değerlendirmeler n=774 üzerinden hesaplandı. Profesörlerin danışmanlık ettiği tezlerin daha fazla yayın olduğu (%41.9) belirlendi. Fakat tez yayınlanma durumu ile akademik unvan arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmadı (p=0.745) (Tablo 7).

Tablo 7. Tez danışmanı unvanı ile yayınlanma durumunun ilişkisi

Tez Danışmanı Unvanı	Yayın Durumu					
	Yayınlanmış		Yayınlanmamış		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
<i>Profesör</i>	54	41.9	75	58.1	129	100
<i>Doçent</i>	112	32.9	228	67.1	340	100
<i>Yardımcı Doçent</i>	108	40.1	161	59.9	269	100
<i>Diğer</i>	8	22.2	28	77.8	36	100

Tez danışmanlarının uzmanlık alanı ile tezlerin yayınlanma durumları arasında ilişki araştırıldı. Tez danışmanlarının uzmanlık alanı 9 tezde anlaşılamadığından değerlendirmeler n=773 üzerinden hesaplandı. ATU'nun danışmanlık yaptığı 581 (%74.3) tezdən 191'inin (%32.9), ATU dışındaki anabilim dalı uzmanlarının danışman olduğu 192 (%24.6) tezdən 91'inin (%47.4) yayınlanmış olduğu saptandı. Diğer anabilim dalı uzmanlarının danışman olduğu tezlerin yayınlanma oranı istatistiksel olarak anlamlı oranda daha fazlaydı ($p<0.05$) (Tablo 8).

Tablo 8. Tez danışmanlarının uzmanlık alanı ile yayınlanma durumunun ilişkisi

Tez Danışmanı Uzmanlık Alanı	Yayınlanma Durumu					
	Yayınlanmış		Yayınlanmamış		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
<i>ATU</i>	191	32.9	390	67.1	581	100
<i>Diğer AD</i>	91	47.4	101	52.6	192	100

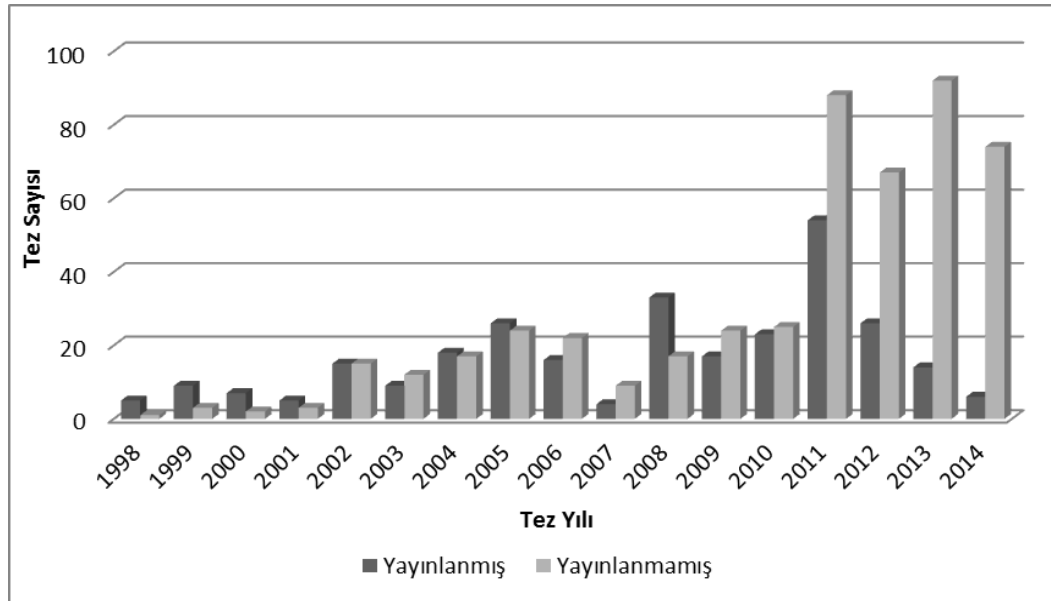
Tez danışmanının akademik unvanı ve bağlı bulunduğu uzmanlık alanının tezin yayınlanması ile olan ilişkisi araştırıldı. ATU dışındaki dalda görev yapmakta olan profesör, doçent ve yardımcı doçentlerin ATU'da görev yapan aynı unvandaki meslektaşlarına göre danışmanlık yaptıkları tezlerin daha fazla yayınlanma oranına sahip olduğu tespit edildi. ATU ve diğer anabilim dalı uzmanları arasında saptanan yayınlanma

oranındaki bu farklılık, profesör ve yardımcı doçent unvanlarına göre istatistiksel olarak anlamlıyken ($p < 0.05$) doçent unvanına göre anlamlı değildi ($p = 0.699$) (Tablo 9).

Tablo 9. Akademik unvan ve uzmanlık alanı ile yayınlanma durumunun ilişkisi

Tez Danışmanı Unvanı	Tez Danışmanı Uzmanlık Alanı	Yayınlanma Durumu			
		Yayınlanmış		Yayınlanmamış	
		n	%	n	%
Profesör	ATU	12	23.5	39	76.5
	Diğer AD	42	54.5	35	45.5
Doçent	ATU	88	32.4	184	67.6
	Diğer AD	23	34.8	43	65.2
Yardımcı Doçent	ATU	77	36.2	136	63.8
	Diğer AD	31	55.4	25	44.6

Tezlerin yıllara göre yayınlanma durumuna bakıldığında; 2002 yılına kadar yapılan tezlerin yayınlanma oranı fazlayken, daha sonraki yıllarda (2005 ve 2008 yılları hariç) yayınlanmayan tezlerin yayınlanan tezlere oranının arttığı görüldü (Şekil 14). Tezlerin en fazla yayınlandığı yıl 2011 (54 tez), en az yayınlandığı yıl ise 1998 (5 tez) yılıydı.

Şekil 13. Tezlerin yayınlanma durumunun yıllara göre dağılımı

Tez danışmanın uzmanlık alanı ve tezin yayınlanma durumu arasındaki ilişki dört yıllık dilimler halinde incelendiğinde; 1998-2001 ve 2011-2014 yılları arasında, danışmanı ATU olmayan tezlerin daha fazla yayın olduğu görüldü ($p<0.05$). Tez danışmanı ATU olmayan tezlerin 2002-2005 ve 2006-2010 yılları arasında daha fazla oranda yayınlandığı görülmesine rağmen, istatistiksel anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0.632$; $p=0.837$) (Tablo 10).

Tablo 10. Tez danışmanı uzmanlık alanı ile tezin yayınlanma durumunun yıllara göre karşılaştırılması

Tez Dönemi	Tez Danışmanı Uzmanlık Alanı	Yayınlanma Durumu				
		Yayınlanmış		Yayınlanmamış		Toplam
		n	%	n	%	n
1998 - 2001	ATU	12	23.5	39	76.5	51
	Diğer AD	42	54.5	35	45.5	77
2002 - 2005	ATU	88	32.4	184	67.6	272
	Diğer AD	23	34.8	43	65.2	66
2006 - 2010	ATU	77	36.2	136	63.8	213
	Diğer AD	31	55.4	25	44.6	66
2011 - 2014	ATU	77	36,2	136	63,8	213
	Diğer AD	31	55,4	25	44,6	66

Tez konusu seçiminin yayınlanma durumu ile ilişkisi değerlendirildiğinde; KVS acilleri ve travma konularında yapılan tez çalışma sayısı daha fazla (sırasıyla 111, 103 tez) olmasına rağmen, bu tezlerin diğer konulardaki tezlere oranla daha az (sırasıyla %33.3, %45.6) yayınlandığı görüldü. Endokrin aciller konusunda sadece 4 tez çalışması yapılmasına rağmen bunların tamamının yayınlandığı belirlendi. Ayrıca yayınlanma oranı %50 ve üzerinde olan diğer konuların toksikoloji, hastane öncesi bakım, pulmoner aciller, analjezi-anestezi-sedasyon, konsültasyon problemleri olduğu saptandı (Tablo 11).

Tablo 11. Tez konularına göre tezlerin yayınlanma oranları

Tez Konu	Yapılan Tez Sayısı	Yayınlanma Yüzdesi
Endokrin Aciller	4	100
Toksikoloji	49	51
Hastane Öncesi Bakım	24	50
Pulmoner Aciller	18	50
Analjezi, Anestezi, Sedasyon	16	50
Konsültasyon Problemleri	4	50
Travma	103	45.6
Çevresel Aciller	49	42.9
Hematolojik ve Onkolojik Aciller	22	40.9
Nörolojik Aciller	62	38.7
Acil Yara Bakımı	13	38.5
Enfeksiyon Hastalıkları	24	37.5
KVS Acilleri	111	33.3
Psikososyal Durumlar	24	33.3
Hasta/ Hasta yakını memnuniyeti	12	33.3
Görüntüleme Yöntemleri	37	32.4
Eğitim	17	29.4
GIS Acilleri	52	28.8
Resüsitasyon	43	27.9
Renal ve Genitoüriner Hastalıkları	18	22.2
Özel Durumlar	9	22.2
Geriatri	10	20.0
Maliyet Analizi	7	14.3
Kemik-Eklem Yaralanmaları	9	11.1
Afet ve Triyaj	14	7.1
Acil Servise Tekrar Başvuru	5	0
Obstetrik ve Jinekolojik Aciller	2	0
Pediyatrik Aciller	2	0
İlaç Yan Etki	2	0
Dermatolojik aciller	1	0
Kas İskelet Sistemi Hastalıkları	1	0

Yapılan tezlerde seçilen örneklem grupları ile yayınlanma durumu karşılaştırıldığında, örneklem grubunun yaş gruplarına ayrılması (erişkin, çocuk,

geriatri, tüm yaş) ile yayınlanma durumu arasında anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0.42$). Seçilen örneklem grubunda deneklerin insan, hayvan, kadavra olarak gruplanması ile yayınlanma durumu arasında anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0.089$). Fakat örnekleme oluşturan popülasyonun kimliğine göre (doktor, hemşire, hasta, hasta yakını, diğer) yayınlanma oranında istatistiksel farklılık saptandı ($p<0.05$) (Tablo 12). Sonuçlarımıza göre hasta yakınlarıyla ilgili çalışmaların yayınlanma oranı en yüksektir.

Tablo 12. Örnekleme oluşturan popülasyonun kimliği ile yayınlanma durumu ilişkisi

Örnekleme Oluşturan Popülasyonun Kimliği	Yayınlanma Durumu			
	Yayınlanmış		Yayınlanmamış	
	n	%	n	%
<i>Doktor</i>	7	21.2	26	78.8
<i>Sağlık Personeli</i>	9	56.3	7	43.8
<i>Hasta</i>	213	35.7	384	64.3
<i>Hasta Yakını</i>	3	75.0	1	25.0
<i>Diğer</i>	4	66.7	2	33.3

Yapılan tezlerde çalışma zaman planı (prospektif ve retrospektif) ile yayınlanma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde prospektif yapılan tezler istatistiksel olarak anlamlı oranda fazla (%38.9) yayınlanmıştır. ($p<0.05$) (Tablo 13). Prosepektif yapılan tezler SCI’de yer alan dergilerde de istatistiksel olarak anlamlı oranda fazla (%52.2) yayınlanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 14).

Tablo 13. Çalışma zaman planı ile yayınlanma durumunun karşılaştırılması

Çalışma Zaman Planı	Yayın Durumu			
	Yayınlanmış		Yayınlanmamış	
	n	%	n	%
<i>Retrospektif</i>	55	29.7	130	70.3
<i>Prospektif</i>	232	38.9	365	61.1

Tablo 14. Çalışma zaman planı ile SCI’de yer alan dergilerde yayınlanma durumunun karşılaştırılması

Çalışma Zaman Planı	Web Of Science			
	Yayınlanmış		Yayınlanmamış	
	n	%	n	%
<i>Retrospektif</i>	20	35.7	36	64.3
<i>Prospektif</i>	121	52.2	111	47.8

Yapılan tezlerin 109 ayrı dergide yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu dergiler içinde ATU tezlerinin en fazla yayınlandığı dergi Turkish Journal of Emergency Medicine’dir (TJEM) (n=34). SCI’de yer dergiler arasında değerlendirme yapıldığında ise Turkish Journal of Trauma and Emergency Surgery (TJTES) ve American Journal of Emergency Medicine (AJEM) ilk iki sırada gelmektedir. Yapılan tezlerin yayınlandıkları ilk 10 dergi sırasıyla Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Tezlerin yayınlandığı ilk 10 derginin listesi

Sıra	Dergi Adı	Yayınlanan Tez Sayısı	SCI’deki Tez Sayısı	SCI’deki Tezler Arasında (%)
1	Turkish Journal of Emergency Medicine	34	1	0,7
2	Journal of Academic Emergency Medicine	31	0	0
3	Turkish Journal of Trauma and Emergency Surgery	28	22	15,6
4	American Journal of Emergency Medicine	20	19	13,4
5	Advances in therapy	8	8	5,6
6	Türkiye Klinikleri Journal of Medicine Science	7	4	2,8
7	Turkish Journal of Medical Science	6	4	2,8
8	Marmara Medical Journal	5	0	0
9	Journal of Clinical and Analytical Medicine	5	0	0
10	Çukurova Medical Journal	5	0	0

4.9. YAYINLANMIŞ TEZLERİN WEB of SCIENCE’da (SCI) DİZİNLENME DURUMU

Çalışmamızda değerlendirilen 782 tezin 288’i (%36.8) yayın olmuştur. Yayın olanların ise 141’i (%48.9) SCI’de dizinlenen dergilerde yayınlanmıştır

Yapılan tezlerin kurumlara göre SCI’de dizinlenen dergilerde yayınlanma durumu incelendiğinde GATA’da yapılan tezlerin SCI’de dizinlenen dergilerde istatistiksel olarak anlamlı oranda fazla (%85.7) yayınlanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 16).

Tablo 16. Tezlerin kurumlara göre SCI’de dizinlenen dergilerde yayınlanma durumu

Tezin Yapıldığı Kurum	SCI Dizinenme Durumu					
	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
<i>Üniversite</i>	129	49.2	133	50.8	262	100
<i>EAH</i>	6	31.6	13	68.4	19	100
<i>GATA</i>	6	85.7	1	14.3	7	100
<i>Toplam</i>	141	48.9	147	51.1	288	100

Üniversitelerde yapılmış olan tezler, SCI dergilerde yayınlanma durumu açısından kendi aralarında değerlendirildiğinde istatistiksel anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p=0.50$).

4.10. TEZ MAKALELERİNİN ALDIĞI ATIF SAYISI

SCI’de dizinlenen dergilerde yayınlanan tezlerin aldığı ortalama atıf sayısı 3 ± 5.14 ’dir (max: 31). SCI dergilerde yayınlanan tezlerin yıllara göre aldığı atıf sayıları eşit zaman dilimlerine bölünerek incelendiğinde, en çok atıf alma sayısının ($n=52$) 2011-2014 yılları arasındaki dönemde olduğu; 2002-2005 yılları arasındaki dönemde yapılmış tezlerin ise >20 atıf alma oranının (%7.7) diğer dönemlerden daha fazla olduğu izlenmektedir. Ayrıca SCI dergilerde yayınlanmış tezlerin hiç atıf almadığı bir dönem yoktur (Tablo 17).

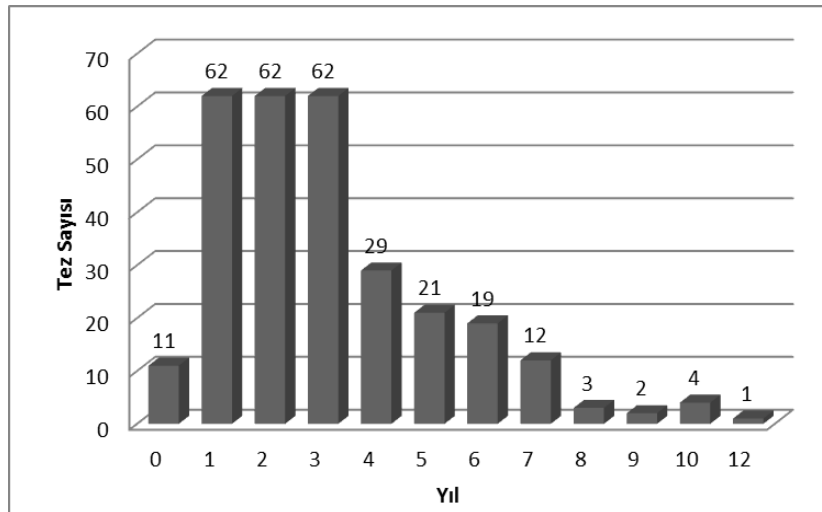
Tablo 17. SCI’de dizinlenen dergilerde yayınlanmış tezlerin yapıldığı yıl ile aldığı atıf sayısının karşılaştırılması

Atıf alma dönemi	Atıf Sayısı								
	0		1-10		1-20		>20		Toplam
	n	%	n	%	n	%	n	%	n
1998-2001	3	21.4	7	50.0	3	21.4	1	7.1	14
2002-2005	9	34.6	12	46.2	3	11.5	2	7.7	26
2006-2010	15	30.6	33	67.3	1	2.0	0	0	49
2011-2014	32	61.5	19	36.5	1	1.9	0	0	52
Toplam	59	41.8	71	50.4	8	5.7	3	2.1	141

SCI’de dizinlenmiş dergilerde yayınlanmış tezlerin atıf alıp almama durumu ile tezlerin yapıldığı kurum ($p=0.415$), tez danışmanının unvanı ($p=0.368$), tez danışmanının uzmanlık alanı ($p=0.661$), tez konusu ($p=0.195$), tez çalışma zaman planı ($p=0.503$), tez araştırma yöntemi ($p=0.477$) karşılaştırıldığında istatistiksel anlamlı fark saptanmadı.

4.11. TEZ YAPIM VE YAYIN TARİHLERİ

Tez yapım yılı ile yayınlanma tarihi arasında geçen süreler incelendiğinde ortalama yayınlanma süresi 3.07 ± 2.13 (min: 0; max: 12) yıl olarak tespit edilmiştir (Şekil 15).

Şekil 14. Tezlerin yapım yılı ile yayınlanma süresi arasındaki ilişki

TARTIŞMA

Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinin 19. Maddesinde belirtildiği üzere; uzmanlık adayı araştırma görevlisinin ana dalda uzmanlık eğitimi bitirme sınavına girebilmesi için tez hazırlaması zorunludur (2). Son verilere göre Türkiye’de 59 üniversite, 27 EAH’nde ATU eğitimi verilmektedir (5). Ülkemizde ilk Acil Tıp uzmanının mezun olduğu 1998 yılından Ocak 2015 tarihine kadar 1144 ATU tezi yapılmıştır (7). Çalışmamızda tüm bu tezlere ulaşmayı ve incelemeyi hedefledik. Ancak YÖK Tez Merkezi ve EAH’i arşivlerinden 782 (%68.4) teze ulaşabildik ve elde ettiğimiz tezlerin demografik özelliklerini ve bilimsel literatüre olan katkılarını değerlendirerek çalışmamızda sunduk.

Çalışmamızda Ocak 2015 tarihine kadar mezun olmuş 1144 ATU’nun %59’u üniversitelerden, %39’u EAH’dan, %2’si ise GATA’dan ATU’nı almışken; ulaşabildiğimiz 782 tezin %85’inin üniversitelerde, %11’inin EAH’de ve %0.03’ünün ise GATA’da yapıldığı tespit edilmiştir. Özgen ve ark.’nın yaptığı çalışmada, 1980 ile 2005 yılları arasında Tıp Fakültelerindeki yapılmış tüm uzmanlık dallarına ait tezler incelenmiş olup, bunların %85’i üniversitelerde, %10.4’ü EAH’de, %4.6’sı GATA’da yapılmıştır (24). Bizim çalışmamızda tez verileri sadece ATU ile ilgili olup, elde ettiğimiz veriler bu çalışma ile benzerdir. Yapılan tez veya mezun olan ATU sayısı göz önünde bulundurulduğunda üniversitelerdeki sayının EAH ve GATA’ya göre daha fazla oluşu, ülkemizde ATU’nun ilk kuruluşunda ve daha sonraki yaygınlaşmasında üniversitelerin lokomotif rolü oynaması ile açıklanabilir.

ATU tescil edilen 1144 hekimin 672’si (%59) üniversitelerde, 446’sı (%39) EAH’de, 26’sı (%2) GATA’da acil uzmanlık eğitimlerini tamamlamıştır. Üniversite ve GATA’dan uzman olan hekimler tezlerini YOK Tez Veri Merkezi’ne bildirmek zorunda olduğundan bu kurumlara ait tezlerin tamamına ulaşıldı. Fakat EAH’dan uzman olan hekimlere ait tezlerin %18.83’üne ulaşılabildi. Bu tezlere ulaşabilmek için Sağlık Bakanlığı, EAH arşivleri, Milli Kütüphane arşivleri tarandı. Ayrıca EAH’dan mezun olan uzman hekimlere ulaşılmaya çalışıldı. Ancak üniversitelere göre az oranda tez elde edilebildi. Dolayısıyla ülkemizde EAH’e ait tez verilerinin arşivlenmesinde sorun olduğu düşüncesindeyiz. Belki bu sorunun çözümlenmesinde

EAH'den mezun olan uzmanlarının tezlerinin de YOK Tez Veri Merkezi'nde toplanması zorunlu hale getirilebilir ya da Sağlık Bakanlığına ait sanal ortamda bu veriler arşivlenebilir.

Çalışmamıza dahil edilen tezler üniversite, EAH ve GATA şeklinde kurumlara ayrılıp incelendiği gibi, üniversitelerde yapılmış olan tezler de kendi aralarında tekrar değerlendirildi. Yapılan tez sayılarına bakıldığında 103 tez çalışması ile DEÜ ilk sırada gelmekteydi. Bunun sebebi Türkiye'de kurulan ilk Acil Tıp Anabilim Dalı olması ile ve Sağlık Bakanlığı ve YOK tarafından ilan edilen uzmanlık öğrencisi kadro sayıları ile açıklanabilir. İlan edilen kadro sayıları yanı sıra üniversitenin koşulları, akademik kadronun yeterliliği, üniversitenin bulunduğu ilin Türkiye üzerindeki konumu, eğitim kalitesi, kazanılan para miktarı da uzmanlık adaylarının tercihlerini etkileyen faktörlerdendir.

ATU tezlerinin tez danışmanları incelendiğinde %44'ü doçent, %35'i yardımcı doçent, %17'sinin profesör unvanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Yaman ve ark.'nın Spor Bilimleri ile ilgili tezleri incelediği çalışmada tez danışmanlarının %55.3'ü profesör, %28.3'ü doçent, %14.2'si yardımcı doçent; Yaman ve ark.'nın Aile Hekimleri alanındaki tezleri incelediği çalışmada ise tez danışmanlarının %34.3'ü profesör, %28'i doçent, %34'ü yardımcı doçent olarak bildirilmiştir (25,26). Nieminen ve ark.'nın Finlandiya'da Temel Tıp ve Dental Eğitim konulu tezleri incelediği çalışmada danışman unvan sıralamasında ilk sırada profesörlerin (%61) geldiği tespit edilmiştir (27). Bu çalışmalar ile karşılaştırıldığında ATU tezlerinde akademik unvanı profesör olanların tez danışmanlık yapma oranı düşüktür. Çünkü Türkiye'de ATU yeni ve daha genç sayılabilecek bir Anabilim Dalıdır. Çalışmamızda ATU tezleri değerlendirirken tez danışmanının tezin yapıldığı tarihteki akademik unvanı kriter olarak alınmıştır. Daha ileri dönemlerde benzer çalışmalar yapıldığında, Acil Tıp alanında profesörlerin sayılarının artmasına paralel olarak tez danışmanlığı yapan profesörlerin sayılarının literatürle benzerlik göstereceği mutlaklıdır.

Ülkemizde tez yazım kuralları iki farklı kurum tarafından belirlenmektedir. Üniversiteler ve GATA YÖK, EAH ise Sağlık Bakanlığı'na tabidir. Ancak genel

olarak; tez danışmanı tanımında akademik unvana sahip olmak gerekliliği ortak karardır. Akademik unvan üniversiteler ve GATA da profesör, doçent, yardımcı doçent olarak tanımlanırken, EAH de klinik şefi, klinik şef yardımcısı, başasistan şeklindedir. Üniversite ve GATA kaynaklı tezlerde danışman hekim akademik unvanları ile ilgili verilere tam olarak ulaşılabilmektedir. Ancak EAH kaynaklı 84 tezden 36'sında (%42.8) akademik unvan belirtilmemiş sadece uzman hekim olarak yazılmıştır. Unvan belirtilmemiş bu tez danışmanlarının klinik şefi, klinik şef yardımcısı, başasistan olduğu düşünüldü.

Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Yönetmeliği'nde: "uzmanlık eğitimi süresinin ilk yarısı içinde uzmanlık öğrencisine bir tez konusu ve tez danışmanı belirlenir" ifadesi yer almaktadır (2). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde ise her öğrenci için kendi üniversitesinin kadrosundan bir tez danışmanı görevlendirilebileği fakat tez çalışmasının niteliğinin birden fazla tez danışmanı gerektirdiği durumlarda ikinci tez danışmanının üniversite kadrosu dışından görevlendirilebileği belirtilmiştir (28). Çalışmamızda sadece üniversitelerdeki 22 tezde birden fazla danışman hekimin aynı kurumdan görevlendirildiği dikkat çekicidir.

Tez danışmanı unvanları ile yayınlanma oranları karşılaştırıldığında istatistiksel anlamlı fark saptanmamıştır. Her ne kadar yapılan tezlere akademik unvanı doçent olanlar daha fazla danışmanlık yapsa da, yardımcı doçentlerin ve profesörlerin danışmanlık yaptığı tezlerin daha fazla yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu durum yardımcı doçentlerin, doçentlik başvurusu için yayın yapma ihtiyacına bağlı olarak tez verilerini kullanması ve yayınlanması için ekstra çaba sarf etmesinden kaynaklanıyor olabilir. ÇalışkanTür ve ark.'nın yaptığı çalışmada doçent doktorların, doçent olmadan önceki süreçte yayın üretme ve yayınlama açısından daha verimli olduğunu göstermeleri bu sonucu destekler niteliktedir (29). Diğer taraftan profesörlerin danışmanlık yaptığı tezlerin daha fazla yayınlanmış olması, bilimsel araştırmalar konusunda profesörlerin daha tecrübeli olmaları ve bilimsel dünyayı daha iyi tanımaları ile açıklanabilir.

Çalışmamızda değerlendirdiğimiz 782 tezin %75'ine ATU tez danışmanlığı yapmıştır. Tez danışmanlığı yapan uzmanlar ATU ve diğerleri şeklinde ayrılarak yıllara göre değerlendirildiğinde istatistiksel anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. 2005 yılına kadar ATU dışındaki dalların tez danışmanlığı oranı daha yüksek iken, bu tarihten sonra ATU'nun tez danışmanlığı oranının arttığını görmekteyiz. Bu durum, Acil Tıp alanında her geçen gün artan akademisyen sayıları ile açıklanabileceği gibi; aynı zamanda yeni kurulan üniversitelerde, Acil Tıp birimlerine atanan yeni akademisyenlerin anabilim dalı kürsülerini devralmaları ve ATU tezlerini yürütmeye başlaması ile de açıklanabilir.

Tez danışmanlarının uzmanlık dalı ATU ve diğerleri olarak gruplandırılıp, tezlerin yayınlanma oranları karşılaştırıldığında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmıştır. Çalışmamızdaki tezlerde ATU'ı daha fazla tez danışmanlığı yapmalarına rağmen, bu tezlerin yayınlanma oranı daha düşük bulunmuştur. Her ne kadar tez danışmanı ile araştırma görevlisinin aynı uzmanlık alanında olmasının ikili ilişkiler, tez konu seçimi, klinik birliktelik, hasta ve/veya hastalık durumlarına aynı gözle bakma gibi uyumu ve tez yürütme sürecini olumlu etkileyecek bir takım avantajları olsa da, tezlerin yayınlanması ile tez danışmanın aynı daldan olması arasında pozitif bir korelasyon saptanmadı. ATU'ı son yıllarda daha fazla teze danışmanlık yapmasına rağmen tezlerin yayınlanma oranının az olması tecrübesizlik ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca tezlerin yayın haline getirilip basılması için gerekli süre göz önüne alındığında, 2014-2015 yılları arasında yapılmış olan tezler yakın gelecekte yayınlanacak olabilir.

Çok katı kurallar olmamakla beraber optimal bir tezde en az 30 en fazla 100 sayfa olması önerilmektedir. Çalışmamızdaki tezlerin sayfa sayısı ortalama 69.25 ± 23.27 'dir. Tez sayfa sayısı ile yayınlanma oranı arasında bir ilişki saptanmamıştır. Dolayısıyla niceliğin değil niteliğin önemli olduğu çalışmamız sonuçları ile bir kere daha doğrulanmaktadır.

Tez sayısının yıllara göre dağılımı değerlendirildiğinde, 1998'den sonra yapılan tez sayıları, yıllara göre farklılık göstermekle birlikte, sürekli olarak artmıştır. Bu yıllar içinde sürekli artmakta olan ATU sayısı, sadece 2007 yılında beklenmedik

şekilde düşmüştür. Bu düşüş 2003 2004 yıllarında Sağlık Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan aile hekimliğinin özendirilmesi ile Acil Tıp tercih edenlerin sayısının azalması ile açıklanabilir. 2011’de yapılan tez sayısı yüksekliği ise, Türkiye’deki ATU ihtiyacına bağlı olarak Tıpta Uzmanlık Sınavı’nda çok fazla sayıda kadro ilan edilmesi ve 4 yıl olan ATU eğitim süresinin 3 yıla indirilmesi ile açıklanmaya çalışılmıştır.

ATU, Dahili ve Cerrahi dalların her ikisiyle de ilişkilidir. ATU bu dallara ait hasta ve/veya hastalıklarla yakından ilgilenip yenilikleri takip ettiği gibi, yine her iki dal ile ilgili bilimsel çalışma ve araştırmalar yapmaktadır. Çalışmamızdaki veriler tez konularının seçiminde KVS acillerinin (%14.2) birinci, travmanın (%13.2) ikinci sırada yer aldığını göstermiştir. Kılıçaslan ve ark.’nın acil servise başvuran hastaların demografik özelliklerini değerlendirdikleri çalışmada da kardioloji hastaları %18.27, ortopedi ve travmatoloji hastaları %13.4 ile acil servise başvurunun en sık olduğu iki hastalık grubunu oluşturmaktadır (30). Uzmanlık eğitimi sırasında yapılan ve tezlerde hasta grupları seçilirken, acil servise olan hasta başvuruları veya hastalık grupları özellikle değerlendirmeye alınmaktadır. Bu sebeple ATU tezleri sırasında KVS acilleri ve travma ile ilgili acillerin en çok tez çalışması yapılan iki hastalık grubu olması şaşırtıcı değildir.

Acil Tıp Kliniklerinin beş yılda bilimsel literatüre katkısının incelendiği Küçük ve ark.’nın çalışmasında çalışma konuları en sık toksikoloji ve çevresel aciller (%21), daha sonra ise travma ve ortopedi (%19), genel cerrahi (%7) ve kardioloji (%6) şeklinde sıralanmıştır (31). Yanturalı ve ark.’nın Acil Tıp Kliniklerinin ilk on yılda bilime katkısını incelediği çalışmada ise en sık travma (%34.5), ikinci sırada toksikoloji (%21.4), üçüncü sırada kardioloji’ye (%9.5) ait konularda makaleler yayımlandığı belirtilmiştir. (32). Benzer sonuçlara Ersel ve ark.’ı (2010) ile Çınar ve ark.’nın (2011) yaptığı Acil Tıp Kliniklerinin ilk on beş yılda bilime katkısını incelediği çalışmalarda da ulaşılmıştır (33,34). Bizim çalışmamızda toksikoloji ve çevresel aciller ayrı başlıklar altında değerlendirilmiş olup, oranları (sırasıyla %6.3 ve %6.3) itibariyle sıralamada 5 ve 6’ncı sırada yer almıştır. Ancak tek ana başlık altında incelendiğinde oranı %12.6 olmakta ve bu sonuç diğer çalışmalarla örtüşmektedir. Özet olarak ATU ile ilgili yapılan tezlerde, KVS acillerin, travma,

toksikoloji ve çevresel acillerin sıraları zamana bağlı olarak değişmekle birlikte, en çok tercih edilen konu başlıkları olduğunu söyleyebiliriz.

Bununla birlikte bazı konu başlıklarının tez çalışması için seçilmemesi veya nadiren seçilmesi de dikkat çekicidir. KVS acillerinden kalp kapakçığı problemleri, kardiyomiyopatiler, miyokart ve perikard hastalıkları, tıkaçıcı arter hastalıkları; travmalardan maksillofasial Yaralanma, boynun spinal kord dışı travmatik acilleri, gebede travma gibi konular tezlerde tercih edilen konulardan değildir. Bu grup hastaların acil servislere başvuru oranlarının nispeten daha az olması, çalışma popülasyonunda ideal sayıya ulaşamama endişesi nedeni ile olabilir. Bu durum göstermektedir ki, tez yapımı sırasında klinik bir çalışma seçilecek ise, bununla ilgili hasta grupları, örneklemeler, hasta evreni, etik kurul onayı, çalışmanın sonuçlarını etkileyecek problemler ve diğer etkenler göz önünde bulundurulmalı; kolay ulaşılabilir ve takip edilebilir, hemen sonuca gidilebilir çalışmalar daha çok tercih edilmelidir. Tez konularını ve konu başlıklarını sınıfladığımız çalışmamız, daha sonra yapılacak tez çalışmalarında tez seçimi konusunda yol gösterici olacaktır.

Seçilen tez konu başlıklarına göre tezlerin yayınlanma durumu incelendiğinde anlamlı farklılık saptanmıştır. KVS acilleri ve travma konularında daha fazla tez yapılmasına rağmen KVS acilleri ile ilgili tezlerin daha az yayınlandığını görmekteyiz. Bunun sebepleri arasında tez konu seçimlerinin birbirine benzemesi, yapılan çalışmaların kardiyolojik açıdan yeni bir sonuç içermemesi, iyi planlanamaması veya yetersiz oluşu şeklinde açıklanabilir. Bu sonucun aksine travma, toksikoloji, hastane öncesi bakım, pulmoner aciller, analjezi-anestezi-sedasyon ve acil serviste konsültasyon problemlerine yönelik konularda yapılan tezlerin yarısı ve endokrin aciller konusunda yapılan tezlerin tamamı yayın olmuştur. Ancak acil serviste konsültasyon problemleri ve endokrin aciller konusunda yapılan tez sayısının az olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Hastane öncesi bakım, pulmoner aciller, analjezi-anestezi-sedasyon, acil serviste konsültasyon problemleri konularında da fazla çalışma olmadığı dikkate alınarak, gelecek yıllarda bu konularda çalışma planlanabilir. Acil servise tekrar başvuruların değerlendirilmesi, obstetrik ve jinekolojik aciller, pediatrik aciller, ilaç yan etkileri, dermatolojik aciller

konularında da çok az çalışma yapıldığı ve yayınlanma oranlarının düşük olduğu görülmüştür.

Tezlerin %4.8'i görüntüleme yöntemi konusunda yapılmış olup bunların içinde ultrasonografi (%81) önemli yer teşkil etmektedir. Son yıllarda ATU'nun steteskop gibi kullandığı hasta başı USG kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalar uluslararası literatürde sıklıkla yer almaktadır (35). Görüntüleme yöntemleri ile ilgili yapılan tezlerin yayınlanma oranı %37'dir. Yatak başı USG acil servislerde Focused Assessment of Sonography for Trauma (FAST) ile başlamış ancak son 10 yıl içinde USG kılavuzluğunda girişimsel işlemler, Rapid Ultrasound for Shock and Hypotension (RUSH), renal USG gibi çok geniş bir yelpazede uygulama alanı bulmuştur. Yeni uygulama alanlarıyla da çalışma konuları artmaktadır. Bunun yanı sıra USG ile ilgili çalışmaların kullanım ve erişim kolaylığı, ucuz ve güvenli olması sebebiyle önümüzdeki yıllarda da görüntüleme alanında yapılacak çalışmalarda tercih edilmeye devam edileceğini düşünmekteyiz.

Tez çalışmasında seçilen örneklem grubunun özellikleri incelendiğinde çalışmaların %14.5'inde hayvan deneyi yapıldığı; %2.7'sinde çocuk, %4.5'inde ise geriyatrik yaş grubu hastalarının incelendiği görülmüştür. Yanturalı ve ark.'nın çalışmasında da Türkiye'den yayınlanmış makalelerden %5.6'sının çocuk yaş grubunda yapıldığı tespit edilmişken; Çınar ve ark.'nın çalışmasında %7.7 hayvan deneyinin yapıldığı tespit edilmiştir (32, 34). Pediyatrik yaş grubunda çalışma yapmak erişkin yaş grubunda çalışmaktan daha farklı ve zor yükümlülükler getirmektedir. Etik kurul onayı almak konusunda yaşanabilecek zorluklar, pediyatrik dahili acillere ülkemizde pediyatristlerin bakıyor olması bu konuda yapılan çalışmaların sayılarının az olma sebebinin bize açıklayabilir. Hayvan deneyleri ile yapılan tezlerin sayısının az oluşu ise; yine hayvan üzerinde çalışma yürütmek için sertifika ihtiyacının olması, bütçe bulmada zorluklar gibi sebeplerle açıklanabilir.

Tezlerde seçilen örneklem grupları ile yayınlanma durumu karşılaştırıldığında, örneklem grubunun yaş gruplarına ayrılması (erişkin, çocuk, geriyatri) ile yayınlanma durumu arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmamıştır. Seçilen örneklem grubunda deneklerin insan, hayvan, kadavra olarak

gruplanması ile yayınlanma durumu arasında da istatistiksel farklılık saptanmamıştır. Fakat mesleki gruplama (sağlık personeli, hemşire, doktor) ve hasta/hasta yakını olarak sınıflandırılan örneklem grubu tezlerinin, yayınlanma durumu daha fazladır ve bu durum istatistiki olarak anlamlıdır. Tezlerdeki örneklem grubu ile yayınlanma arasındaki karşılaştırmada her ne kadar hastalar üzerinde fazla sayıda çalışma yapılmış olsa da, sağlık personeli ve doktorları içeren çalışmaların daha fazla yayın olduğu izlenmektedir. Bu sonuçlar, ATU ile ilgili tez yapılırken araştırmacıların, erişkin yaştaki hastaları ilgilendiren prospektif klinik çalışmaları yapmayı daha çok tercih ettiğini göstermiştir. Ancak bu seçimler tezlerin bilimsel yayın oranını veya SCI dergilerde dizinlenme oranını olumlu yönde etkilememiştir.

Çalışmamızdaki tezlerin araştırma zaman planlanmasına göre %76.3'ü prospektif, %23.7'si retrospektif olarak düzenlenmiştir. Deniz ve ark.'nın kongre bildirilerinin değerlendirildiği bir çalışmada tüm sunumların %49'nun retrospektif, %8'nin ise prospektif olarak planlandığı, %29'nun olgu sunumu, %7 kesitsel, %4 deneysel, %3 diğer olarak sınıflandırıldığı bildirilmiştir (36). Çınar ve ark.'nın yaptığı çalışmada ise Acil Tıp alanında Türkiye'den yayınlanan makalelerin %14'ü retrospektif, %6'sı randomize kontrollü, %17 çok merkezli, %61 orijinal araştırma makalesi, %35 olgu sunumu olarak sınıflandırılmıştır (34). Tez zaman planlaması ile ilgili sonuçlar göstermektedir ki; prospektif çalışmalar acil tıp uzmanlığı tez planlamasında daha çok tercih edilmektedir ve prospektif çalışmalar retrospektif çalışmalara göre daha fazla yayınlanmaktadır. Zaten retrospektif çalışmalar, prospektif çalışmalara göre daha az güvenilir, bilimsel açıdan daha az yararlı çalışmalardır ve prospektif çalışmaların uygulanabilir olduğu durumlarda tercih edilmemesi gerektiği bilinen bir durumdur (37).

Çalışmamızda incelediğimiz tezlerin %50'sinde gözlemsel, %28'inde metodolojik, %22'sinde deneysel yöntem kullanılmıştır. Ersel ve ark.'nın Acil Tıp Kliniklerinde yapılan makaleler üzerindeki çalışmasında %68.1 klinik çalışma, %16.6 hayvan deneyi çalışması, %15.3 anket çalışması yapıldığı belirtilmiştir (33). Salmi ve ark.'nın tezlerle ilgili yaptığı çalışmada ise %69.3 klinik çalışma, %20 epidemiyolojik, %8 laboratuvar çalışması yapıldığı tespit edilmiştir (38). Araştırma yöntemlerinin verildiği çalışmalar dikkate alındığında yukarıda da belirtildiği gibi

ortak bir araştırma yöntemi metodolojisi izlenmediğini görmekteyiz. Çünkü klinik çalışma olarak kabul edilen ve hasta üzerinde ilaçların denendiği çalışmalar aynı zamanda deneysel çalışmalardır. Anket çalışmaları, aynı zamanda gözlemsel çalışmadır. Epidemiyolojik çalışmalar da yine gözlemsel çalışma grubunda incelenebilir. Literatürde çalışma metodolojisi olarak yapılan sınıflamalar farklılık göstermektedir. Gelecekte, araştırma yöntemini inceleyen çalışmalarda sınıflandırılma yapılırken standartizasyon sağlayabilmek için çalışmamızda takip ettiğimiz ve kullandığımız gibi metodolojik yöntem ve sınıflandırma yapılmasının faydalı olacağını düşünmekteyiz (11).

Ülkemizde 1998 yılından beri yapılan 1144 ATU tezinin ancak 288'i (%25.2) bilimsel yayın haline getirilmiştir. Tez yapımı sırasında araştırma görevlisinin teze bir zorunluluk olarak bakması veya tez süreci sırasında yaşadığı bıkkınlık ve süreçten zevk alamaması, uzmanlık tezlerinin bitirilmesinden sonra bir kenara atılmasına ve bilimsel yayın haline getirilememesine sebep olmuş olabilir. Bununla birlikte yapılan tezin bilimsel literatüre katkı sağlaması; ulusal veya uluslararası, yazılı veya elektronik ortamda araştırma makalesi olarak yayınlanması ve başka bilim insanları ile paylaşılmasına bağlıdır. Bir başka deyişle yapılan tez yayınlanmadığı sürece bilimsel görevini tamamlamamış sayılır. Ancak ülkemizde araştırma görevlisinin uzmanlık eğitim süresinin son dönemine sıkışmış ve sınava girebilmek için bir zorunluluk olarak algılandığı bitirme tezleri, hak ettiği değeri görmemekte ve mezuniyet sonrası yayınlanmamakta veya yayınlanamamaktadır (24).

Uzmanlık tezinin bitirilmesi ve yayınlanmasından sonra, diğer araştırmacılar tarafından tez makalesine ulaşılamaması da ayrı bir problemdir. Yayınlanmış uzmanlık tezini, araştırmacının doğru veri tabanlarında araştırmaması veya tezini yayınlamak isteyen yazarın yanlış dergi seçimi yapması da, yapılmış tez makalesinin sanki hiç yayınlanmamışçasına bilimsel literatür içinde kaybolmasına sebep olabilir. Yapılan tezin yayınlanmış haline erişimi için, araştırmacılar bilimsel yazıya nasıl ulaşılacağı konusunda bilgi sahibi olmalı, tez yazarı ise yazısının ne kadar kişiye ulaşacağını ve kimler tarafından referans olarak gösterileceğini ön görmelidir. Bu sebeple yayınlanmış bir tezin araştırılması için kullanılacak veri tabanı seçimi de çok önemlidir. Elektronik ortamda bulunan her dergi, mevcut veri tabanlarının

hepsinde dizinlenmemektedir. Çalışmamızda bilimsel yayın olduğunu saptadığımız 288 tezin %97.6'sının Google Akademik'te, %48.9'unun WOS'da, %47.6'sının PubMed'de ve %33.7'sinin ise TR Dizin'de dizinlenmiş olduğunu tespit ettik. Bu sonuçlar göstermektedir ki, yayınlanmış bir tezin daha fazla kişiye ulaşmasında veya tez taramasının yapılmasında “Google Akademik” en kapsamlı veri tabanı olarak gözükmektedir. Bu sebeple bilimsel literatür değerlendirilmesi veya araştırılma yapılması sırasında veri tabanı olarak Google Akademik'in kullanılması önerilebilir.

Üniversite, EAH'leri ve GATA'da yapılan tezlerin yayınlanma oranı sırasıyla %38.8, %22.6, %26.9 iken; SCI dergilerde yayınlanma oranları ise sırasıyla %49.2, %31.6, %85.7 şeklindedir. Özgen ve ark.'nın tez verileri ile ilgili yaptığı çalışmada Türkiye'deki üniversitelerde yapılan tezlerin %6.6'sının, EAH'de yapılan tezlerin %1.3'ünün, GATA'da yapılan tezlerin %8.6'sının, tüm yapılan tezlerin ise %6.2'sinin yayın haline geldiği tespit edilmiştir (24). Bu çalışma dikkate alındığında ATU tezlerinin yayınlanma oranlarının hangi kurumda yapılmış olursa olsun (üniversite, EAH ve GATA) Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

Çalışmamızda ATU alanında yapılmış tüm tezlerin yayınlanma oranı %36.8'dir. Değerlendirmeye aldığımız tezlerin (n=782) Google Akademik, PubMed, SCI, TR Dizin'de dizinlenme oranları sırasıyla %35.9, %17.3, %18, %12.4 olarak tespit edilmiştir. Dhaliwal ve ark.'nın Tıpta Uzmanlık Tezlerinin yayınlanma oranlarıyla ilgili yaptığı çalışmada yayınlanma oranları %30 iken; Sipahi ve ark.'nın Halk Sağlığı bitirme tezlerini incelediği çalışmada bu oran %29.9 olarak tespit edilmiştir (39,40). Literatürdeki diğer örneklerle baktığımızda da ATU ile ilgili tezlerinin genel yayınlanma oranının (%36.8), tıp alanında yapılmış diğer bilimsel tezlere göre daha yüksek olduğunu görmekteyiz. Bir başka deyişle, eldeki verilere göre bilimsel literatüre katkı sağlama açısından ATU tezleri, diğer bilim dallarından daha başarılı olduğu söylenebilir.

Çalışmamızda ATU alanında yapılmış tezlerin sadece genel yayınlanma oranlarını değil, aynı zamanda farklı veri tabanlarındaki dizinlenme oranlarını da değerlendirdik. Bu şekilde ayrıntılı bir değerlendirmenin bizim çalışmamızdan önce sadece Yaman ve ark.'nın 2011'de yaptığı Aile hekimliği tezleri üzerinde yapılmış

çalışmasında olduğunu gördük. Bu çalışmanın sonuçları ile çalışmamızı karşılaştırdığımızda, ATU tezlerinin yayınlanma oranının yüksek olduğunu görmekteyiz (26). ATU tezlerinin SCI’de dizinlenme oranlarına bakıldığında ise Sipahi ve ark.’nın 2014 yılında yaptıkları Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları’na ait tezlerde yayınlanma oranı %11.4 iken çalışmamızda ise bu oran %18’dir (41). Benzer şekilde Nieminen ve ark. (2007) ve Sipahi ve ark.’ı (2012) da çalışmalarında yayınlanan tezlerin SCI’de dizinlenme oranlarına (sırasıyla %23.8; %29.9) yer vermişlerdir. Belirtilen yayınlanma oranları çalışmamızdan yüksek olmasına rağmen, yayınlanma oranları sadece SCI’e ait olmayıp genel olarak verilmiştir (27,40). Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda ATU tezlerinin hem genel yayınlanma oranı, hem de SCI dergilerde yayınlanma oranı açısından daha başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 18. Tıp alanında yapılmış tezlerin genel değerlendirme sonuçları

Yazar Adı	Yayın Yılı	Tez Grubunun Bilimsel Alanı	Kullanılan Veri tabanı	Yayın Oranı (%)
Salmi ve ark.(38)	2001	Tıp Fakültesi Bitirme Tezleri	PubMed	17
Frkoviç ve ark.(42)	2003	Tıpta Uzmanlık Tezleri	PubMed	14
Yaman ve ark.(25)	2007	Spor Bilimleri Tezleri	PubMed ve diğer	1.8
Nieminen ve ark.(27)	2007	Temel Tıp ve Dental Eğitim tezleri	Scopus,SCI	23.8
Arriola – Quiroz ve ark.(43)	2010	Tıp Fakültesi Bitirme Tezleri	PubMed ve diğer	17.6
Yaman ve ark.(26)	2011	Aile Hekimi Uzmanlık Tezi	Google, PubMed, SCI	5.7 2.8 2.1
Özgen ve ark.(24)	2011	Tıpta Uzmanlık Tezleri	PubMed	6.2
Sipahi ve ark.(40)	2012	Halk Sağlığı Uzmanlık Tezleri	PubMed, SCI, TRDizin	29.9
Sipahi ve ark.(41)	2014	Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları	SCI	11.4
Dhaliwal ve ark.(39)	2016	Tıpta Uzmanlık Tezleri	PubMed	30

Yapılan tezlerin yayınlanma oranının yanı sıra, yayınlandığı dergi, tarandığı indeks veya veri tabanını da önemlidir. 2001 yılından itibaren ülkemizde akademik yükselmeler için SCI ve SCI-E dergilerde makale yayınlanma kriteri getirildikten sonra, akademisyenler arasında bu iki indeksteki dergilerde yazı yayınlamak zorunluluk haline gelmiştir (18). ATU alanında yapılan bilimsel bir çalışmanın, hem Acil Tıp Anabilim Dalını temsil eden, hem de yukarıda bahsettiğimiz iki indekste yer alan dergilerde yayınlanması istenir ve beklenir. Yanturalı ve ark.'nın Acil Tıp Kliniklerinin ilk on yılda bilime katkısını değerlendirdiği çalışmada sadece SCI dergiler taranmış olup, makalelerin %29.9'unun Acil Tıp dergilerinde yayınlandığı belirtilmiştir (32). Benzer şekilde Ersel ve ark.'ı tarafından yapılan Acil Tıbbın bilimsel literatüre katkısını inceleyen on beş yılı kapsayan çalışmada da yine sadece SCI dergiler taranmış olup, Türkiye'deki Acil Tıp Anabilim Dalları tarafından yazılan bilimsel makalelerin en sık TJTES (%10.9) yayınlandığı, bu dergiyi sırayla AJEM ve EJEM'in takip ettiği rapor edilmiştir. Aynı çalışmada yazılan bilimsel makalelerin %47.9'unun Acil Tıp dergilerinde, %11.1'ininise toksikoloji ile ilgili dergilerde yayınlandığı da bildirilmiştir (33). Çalışmamızda ATU tezlerinden yazılan makalelerin yayınlandığı dergiler incelendiğinde, %35'i Acil Tıp dergilerinde, %30'u genel tıp dergilerinde, %10'u ise travma ile ilgili dergilerinde yayınlanmış olup, bu sonuçlar bahsettiğimiz diğer iki çalışmanın sonuçları ile benzerdir. Ayrıca genel yayınlanma oranında ilk iki sırada yer alan dergiler TJEM ve JAEM iken, SCI dergilerde dizinlenme oranlarına baktığımızda daha önceki çalışmalarda tespit edilen iki derginin "TJTES" ve "AJEM" in ilk iki sırada olduğu görülmüştür.

Atıf sayısı, bir araştırmannın sonuçlarının bilim dünyasında yayılmasının önemli bir göstergesi olduğu gibi; yazarlar ve dergiler için akademik başarının aynasıdır. Atıf sayısı aynı zamanda yayın zincirinin tamamlayıcı halkası olarak da kabul edilmektedir (44). Çalışmamızda SCI dergilerde dizinlenen tezlerin aldığı ortalama atıf sayısı 3 ± 5.14 'dür. Alınan atıf sayıları dörder yıllık dönemler halinde incelendiğinde, 2006-2010 yılları arasında alınan atıf sayısı oranının en yüksek olduğu (%69.3); 2002-2005 döneminde ise 20'nin üzerinde atıf alma sayısının en yüksek olduğu (%7.7) tespit edilmiştir. Buna rağmen görülmektedir ki, yıllar geçtikçe ATU alanında yapılan tezler arasında hiç atıf almamış tez oranı da giderek artmaktadır. Özellikle son dört yıllık dönemde (2011-2014) bu oran ikiye katlamıştır.

Ancak son dört yıl içinde yayınlanmış tezlere ait makalelerin atıf sayısını bu şekilde değerlendirmek objektif olmayacaktır. Bu makalelerin atıf durumunu gelecek 5 yıl içerisinde değerlendirmek daha doğru olacaktır. Yine de günümüz koşullarında sanal dünyadaki hızlı ilerleme, Üniversite ve EAH'nin bağlı bulunduğu veri tabanlarının sayısının artması, yapılan literatür güncellemeleri atıf alma sayısını ve takibini kolaylaştırmasına rağmen; ATU ile ilgili yapılan tezlere ait makalelerinin atıf sayısı düşük olduğunu görmekteyiz. Bu da ATU olarak son yıllarda yaptığımız yayınların daha öncekilere göre kalitesinde azalma olduğunu veya güncelliğini kaybettiğini düşündürmektedir.

SONUÇ

- Ülkemizde EAH'lerinde yapılan tezlerin arşivlenmesinde sorun yaşanmaktadır.

- Prospektif planlanan, iyi dizayn edilmiş, profesör danışmanlığında, üniversitelerde yürütülen çalışmaların yayınlanma oranlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

- ATU'ları en sık KVS ve travma konularında tez konusu seçmektedirler. Ancak bu konularda yapılan tezlerin yayın olma oranı düşüktür. Endokrin ve Toksikoloji ile ilgili konularda yapılan tezlerin yayın olma oranları ilk sıralardadır.

- ATU'ları en sık prospektif, gözlemsel yöntemle, erişkin hastalar üzerinde tez yapmayı tercih etmektedirler.

- Acil Tıp Dalında en fazla yayın 2011 yılında yapılmıştır.

- ATU tezlerinin yayınlandığı dergiler incelendiğinde genel yayınlanma oranının en yüksek olduğu ilk iki dergi TJEM ve JAEM iken, SCI dergilerde yayınlanma oranı en yüksek ilk iki dergi TJTES ve AJEM'dir.

- Genel ve SCI dergilerde yayınlanma oranı, Türkiye ortalamasına göre yüksek olup, uluslararası literatüre bakıldığında başarılı kabul edilebilir.

- SCI'de dizinlenmiş dergilerde yayınlanmış tezlerin atıf alıp almama durumu ile tezlerin yapıldığı kurum, tez danışmanının unvanı, tez danışmanının uzmanlık alanı, tez konusu, tez çalışma zaman planı, tez araştırma yöntemi karşılaştırıldığında istatistiksel anlamlı fark saptanmadı.

SINIRLILIKLAR

Sağlık Bakanlığı teşkilatındaki değişikler nedeni ile Sağlık Bakanlığı arşivindeki tezler Milli Kütüphane'ye teslim edilmiştir. Milli Kütüphane'ye teslim edilen bir kısmına ulaşlamamış (Kayıp veya dizinlenmek için bekletilmekte), bir kısmı ise devralınmasına rağmen, tez örnekleri dizinlenmediği için tez verilerine ulaşlamamıştır. Tüm EAH'nin arşivlerine ulaşlamamış ve/veya EAH'de yapılan uzmanlık tezleri ile ilgili isteklerimizin bir kısmı geri çevrilmiş veya mail yoluyla yaptığımız istekler cevaplanmamış/ cevaplanamamıştır. YÖK Tez merkezinde kayıtlı olan EAH'si tezleri ve isteklerimize cevap olarak verilen EAH'i tezlerine ulaşarak elde edilen tezler çalışmaya dahil edilmiştir.

KAYNAKLAR

1. http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21567.pdf.sayfa_6. *Erişim Tarihi: 13 Ocak 2016*
2. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/04/20140426-11.htm>. Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği. 26.04.2014. *Erişim Tarihi: 13 Ocak 2016*
3. Marusić A, Marusić M. Teaching students how to read and write science: a mandatory course on scientific research and communication in medicine. *Acad Med* 2003;78:1235-9.
4. Yılmaz Ö, Yüksel H. Tıp Eğitiminde Uzmanlık Tezlerine Bakış: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Bulletin of Pleura/Plevra Bülteni*, 2013;7.2.
5. https://tr.wikipedia.org/wiki/Acil_tıp. *Erişim Tarihi: 13 Ocak 2016*.
6. <http://www.medimagazin.com.tr/authors/cem-oktay/tr-acil-tip-dort-yil-72-50-2836.html>. *Erişim Tarihi: 25 Ocak 2016*.
7. Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Tescil ve Denklik İşlemleri Daire Başkanlığı. Mart 2015.
8. <https://istatistik.yok.gov.tr>. *Erişim Tarihi: 28 Aralık 2015*.
9. <http://www.tuk.saglik.gov.tr>. *Erişim Tarihi: 13.01.2016*.
10. Bostancı K, Yüksel M. How to carry out a research Project and write an article. *Tr J Thorac Cardiovasc Surg* 2005;13(3):298-302.
11. Hayran M, Hayran M. Sağlık Araştırmaları için Temel İstatistik. Ankara: Omega Araştırma 2011.
12. https://tr.wikipedia.org/wiki/Veri_tabanı. *Erişim Tarihi: 13 Ocak 2016*.
13. <https://en.wikipedia.org/wiki/PubMed>. *Erişim Tarihi: 13 Ocak 2016*.
14. https://en.wikipedia.org/wiki/Index_Medicus. *Erişim Tarihi: 13 Ocak 2016*.
15. DeBakey ME. The National Library of Medicine. Evolution of a premier information center. *JAMA* 1991;266 (9):1252-8.
16. <https://tr.wikipedia.org/wiki/MEDLINE>. *Erişim Tarihi: 13 Ocak 2016*.
17. Noruzi A. Google Scholar: The New Generation of Citation Indexes. *Libri* 2005;55:170-80.
18. Asan A. ISI'nin kullandığı indexler: SCI Expanded, SSCI ve AHCI: Tarihsel gelişim, bugünkü durum ve etki faktörü. *Mikrobiyoloji Dergisi* 2004, 2(5):1-21.

19. Garfield E. The meaning of the impact factor. *Int J Clin Health Psychology* 2003;32 (2): 363-9.
20. <http://cabim.ulakbim.gov.tr/tr-dizin>. *Erişim Tarihi:19 Mart 2016*.
21. <http://uvt.ulakbim.gov.tr/tip>. *Erişim Tarihi:13 Ocak 2016*.
22. <http://uvt.ulakbim.gov.tr/dergiler/kondrglist.php?vt=tip>. *Erişim Tarihi:13 Ocak 2016*.
23. Tintinalli's Emergency Medicine, A Comprehensive Study Guide, 7th edition. İstanbul: Nobel 2007.
24. Özgen Ü, Eğri M, Aktaş M, et al. Publication pattern of Turkish medical theses: analysis of 22625 medical theses completed in years 1980-2005. *Türkiye Klinikleri J MedSci* 2011;31:1122-31.
25. Yaman H, Atay E. Ph. D. Theses in Turkish sports sciences: A study covering the years 1988–2002. *Scien to metrics* 2007;71(3):415-21.
26. Yaman H, Kara İH, Baltacı D, ve ark. Türkiye’de Aile Hekimliği Alanında Yapılan Tezlerin Kalitatif Değerlendirmesi. *Konuralp Tıp Dergisi* 2011;3(3):1-6.
27. Nieminen P, Sipilä K, Takkinen HM et al. Medical theses as part of the scientific training in basic medical and dental education: experiences from Finland. *BMC Med Educ* 2007;7:51.
28. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160420-16.htm>. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği.
29. Çalışkan-Tür F, Aksay E. Publishing by Emergency Medicine Physicians: Only for Academic Advancement? *Tr J Emerg Med* 2012;12(2):77-81.
30. Kılıçaslan İ, Bozan H, Oktay C ve ark. Türkiye’de acil servise başvuran hastaların demografik özellikleri. *Türkiye Acil Tıp Dergisi* 5.1 (2005): 5-13.
31. Küçük E. Contribution of Emergency Medicine Clinics to International Literature in Turkey: Evaluation of Last 5 Years. *Sakarya Med J* 2015;5(3):119-24.
32. Yanturalı S, Yürüktümen A, Aksay E, ve ark. Türk acil tıp anabilim dallarının uluslararası yayın üretimi: İlk 10 yılın değerlendirilmesi. *Türkiye Acil Tıp Dergisi* 2004;4;170-3.
33. Ersel M, Yürüktümen A, Öz Saraç M, Kıyan S, Aksay E. Türkiye’de acil tıp anabilim dallarının uluslararası yayın üretimi: 15. Yıl değerlendirilmesi. *Türkiye Acil Tıp Dergisi* 2010; 10(2):55-60.

34. Çınar O, Dokur M, Tezel O, ve ark. Türk acil tıbbının uluslararası literatüre katkısı: 15 yılın değerlendirilmesi. *Tr J Trauma&EmergSurg* 2011;17(3):248-52.
35. Coşkun F, Akıncı E, Ceyhan MA, Kavaklı HŞ. Our new stethoscope in the Emergency Department: Hand Held Ultrasound. *Turkish Journal of Trauma & Emergency Surgery* 2011;17(6):488-92
36. Deniz T, Saygun M, Şahiner T ve ark. The evaluation of abstracts presented at the 5th Congress of National Trauma and Emergency Surgery. *Tr J Trauma&EmergSurg* 2008;14(4):318-22.
37. Hess DR. Retrospective Studies and Chart Reviews. *Respir Care* 2004;49(10):1171-4.
38. Salmi LR, Gana S, Mouillet E. Publication pattern of medical theses, France, 1993-98. *Med Educ* 2001;35:18-21.
39. Dhaliwal U, Singh N, Bhatia A. Masters theses from a university medical college: Publication in indexed scientific journals. *Indian J Ophthalmol* 2010; 58(2):101-4.
40. Sipahi H, Durusoy R, Ergin I et al. Publication rates of public health theses in international and national peer-review journals in Turkey. *Iran J Public Health* 2012;41:31-5.
41. Sipahi OR, Caglayan SD, Pullukcu H et al. Publication rates of Turkish medical specialty and doctora theses on Medical Microbiology, Clinical Microbiology and Infectious Diseases disciplines in international journals. *Mikrobiyoloji bulteni* 2014; 48(2), 341-5.
42. Frković V, Skender T, Dojcinovic B, Bilic-Zulle L. Publishing scientific papers based on master's and Ph.D. theses from a small scientific cominity: Case study of croatian medical schools. *Croatian Medical Journal* 2003;44(1):107-11.
43. Arriola-Quiroz I, Curioso WH, Cruz-Encarnacion M et al. Characteristics and publication patterns of theses from a Peruvian medical school. *Health Info Libr J* 2010;27(2):148-54.
44. Callaham M, Wears LR, Weber E. Journal Prestige, Publication BIAS, and Other Characteristics Asosiated with Citation of Publised Studies in Peer Reviewed Journals. *JAMA* 2002;287(21):2847-50.